

หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นตามกฎหมายตามมาตรา 144 วรรคสอง

(3) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา 144 วรรคสอง

(4) สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้ง เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(5) ประกาศผลการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ

(6) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้ศาล พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งการปฏิบัติหน้าที่ การสืบสวน สอบสวน หรือวินิจัยชี้ขาด

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งบุคคล คณะบุคคล หรือผู้แทนองค์การเอกชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย ”

จากการที่ กกต.สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หลังการเลือกตั้ง ส.ว.1 นั้นแสดงให้เห็นว่า “มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ” ซึ่งสอดคล้องกับพฤติการณ์ที่ปรากฏในพื้นที่อำเภอสะเดา เป็นต้นว่า การบริจาคเงินเข้ากองกลางของชุมชน การสัญญาว่าจะให้งานกระเบื้องให้สิ่งของ การแจกเงิน การจัดเลี้ยงสุรา เลี้ยงขนมจีน การเลี้ยงน้ำชากาแฟ (สั่งกินที่ร้านได้โดยไม่ต้องจ่ายเงิน) การถมนถนนลูกรังให้หมู่บ้าน การทำกับข้าวแจกตามบ้าน การจัดรถรับส่งให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งกลาง ฯลฯ พฤติการณ์เหล่านี้ล้วนประกอบเป็นหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการทุจริต ดังนั้นเมื่อมีประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง ส.ว.ของจังหวัดสงขลาเพียง 1 ตำแหน่ง จึงทำให้ประชาชนพอใจในระดับหนึ่ง แต่เมื่อมีการจัดเลือกตั้งใหม่ โดยผู้ที่ถูกแขวนชื่อยังคงมีรายชื่อเป็นผู้สมควรได้ ทำให้เกิดความเอือมระอาโดยทั่วกัน แต่ทุกคนก็ต้องยอมรับในกติกา ผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนหนึ่งไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ส.ว.2 ส่วนหนึ่งไปใช้สิทธิเพื่อทำตามหน้าที่ แต่เลือกกากบาทในช่องไม่ลงคะแนน ซึ่งเมื่อนับคะแนนรวมของจังหวัด พบว่ามีผู้ไม่ประสงค์จะลงคะแนนให้ผู้ใดเพิ่มขึ้นจาก

การเลือกตั้ง ส.ว.1 เป็นเท่าตัว จากเดิมมี 15,620 บัตร แต่ในการเลือกตั้ง ส.ว.2 เพิ่มขึ้นเป็น 30,046 บัตร

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาหน้าที่ของ กกต. ที่ได้จากแบบสอบถาม เช่น

“ ในการเลือก ส.ว.มีความยุ่งยากเกินไป เมื่อเกิดการทุจริตจะเลือกใหม่ทุกครั้ง ควรหาวิธีอื่นที่ไม่ทำให้ผู้เลือกตั้งไปเลือกตั้งซ้ำซ้อน ”

“ ให้ กกต. สอดส่องดูแลการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรม เพื่อการเลือกตั้งหลายหน ”

“ ควรให้ผู้สมัครมีการหาเสียงเพื่อจะได้ทราบแนวคิด นโยบาย ที่จะเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชน ”

“ ผู้สมัคร ส.ว.ที่ถูกแขวน ไม่สมควรให้ลงเลือกตั้งใหม่ และให้ดำเนินคดีอย่างเฉียบขาด ”

“ ต้องการให้ กกต.มีความชัดเจนและเด็ดขาดในการรับรองผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง ”

“ สนับสนุนแนวทางการเลือกตั้ง ส.ว.แบบเดิม แต่ควรหามาตรการให้รัดกุมยิ่งขึ้น ”

“ ผู้สมัคร ส.ว.ที่ทุจริต ควรจะตัดสิทธิ์ไปเลย ไม่ต้องมีครั้งต่อไป เพราะจะทำให้เป็นแบบอย่างได้ ”

ฯ ล ฯ

## **2) พฤติกรรมของกรรมการจัดการเลือกตั้งในระดับจังหวัด**

พฤติกรรมการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งในระดับจังหวัด ( กกต.จว.) และคณะอนุกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ( อนุ กกต.เขต ) มีพฤติกรรมจำแนกตามช่วงเวลาของการเลือกตั้ง ส.ว.1 และ ส.ว.2 ดังนี้

- ช่วงการเลือกตั้ง ส.ว.1 ( 4 มีนาคม 2543 )

กกต.จว. และ อนุ กกต.เขต ได้ทำหน้าที่ช่วงก่อน, ระหว่าง และหลังวันเลือกตั้ง โดยมีบุคลากรของกรมการปกครองและหน่วยงานอื่น ๆ ให้ความร่วมมือสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ซึ่งสังเกตพบว่า

- (1) การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
- (2) การจัดให้ผู้สมัครแนะนำตัวด้วยการปราศรัย ณ สถานที่ในอำเภอต่าง ๆ อย่างน้อยอำเภอละ 1 ครั้ง ยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี และไม่ได้รับความสนใจจากประชาชน

(3) การติดตามควบคุมเรื่องการจัดพิมพ์แผ่นประกาศที่ใช้ปิดประกาศ  
แนะนำตัวไม่ให้เกินจำนวนที่กฎหมายกำหนด กกต.จว.ไม่สามารถควบคุมได้  
ทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างผู้สมัคร เจตนารมณ์ที่ต้องการให้ผู้รับ  
ผิดชอบจัดการเลือกตั้งให้เกิดความเที่ยงธรรม จึงไม่เป็นผล

(4) การจัดทำคะแนนโดยเฉพาะคะแนนรวมในระดับจังหวัดในการเลือก  
ตั้ง ส.ว.1 มีปัญหาไม่ลงตัวและล่าช้า

(5) การสอดส่องดูแลรับแจ้งเหตุทุจริตการเลือกตั้ง ซึ่งมีการรับเรื่องราว  
แจ้งเหตุโดยไม่ต้องระบุชื่อผู้แจ้ง มีการแจ้งข้อมูลเบาแสบด้วยวิธี ต่าง ๆ เช่น  
แจ้งเหตุโดยตรงที่สำนักงาน กกต.จว. ประธาน กกต.จว.หรือผ่านสื่อมวลชน พบ  
ว่ามีการแจ้งเหตุกันมาก และ กกต.จว.ก็ได้ลงพื้นที่สืบสาวข้อมูลหลักฐานร่วมกับ  
เจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับที่น่าพอใจ และชั้นสรุป กกต.จว.ได้เสนอความเห็นและ  
รวบรวมข้อมูลหลักฐานเสนอ กกต.ส่วนกลาง จนมีมติให้ประกาศรับรองผู้ได้รับ  
เลือกตั้งเป็น ส.ว.เพียง 1 คน จากจำนวน ส.ว.ที่มีได้ 4 คน และให้จัดเลือกตั้ง  
ใหม่ในส่วนที่เหลือ

#### - ช่วงการเลือกตั้ง ส.ว.2 ( 29 เมษายน 2543 )

การทำหน้าที่ของ กกต.จว. และ อนุ กกต.เขต ในงานรับผิดชอบยัง  
ดำเนินการไปในลักษณะใกล้เคียงกับการเลือกตั้ง ส.ว.1 แต่ความช่วยเหลือ ให้การสนับสนุนจาก  
บุคลากรของกรมการปกครองมีน้อยลง ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของจังหวัดที่ปรับเปลี่ยนไป ด้วย  
เหตุผลเพื่อให้ กกต.จว.ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการจัดการเลือกตั้งโดยตรงได้ทำงานอย่างเป็นเอกเทศ

สำหรับงานด้านการติดตามสอดส่องพฤติการณ์ทุจริตการเลือกตั้ง  
ยังคงมีการรับเรื่องราวแจ้งเหตุ และติดตามเก็บข้อมูล แต่พฤติกรรมของผู้กระทำผิดกฎหมาย  
เลือกตั้งครั้งนี้ไม่ปรากฏหลักฐานให้เห็นเด่นชัด จะมีขัดแย้งอยู่บ้าง เช่น การจัดการรับส่งผู้มีสิทธิ  
เลือกตั้งไปลงคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งกลาง แต่ไม่อาจสืบสาวไปถึงผู้กระทำผิดได้ เมื่อเสร็จสิ้น  
การเลือกตั้ง ส.ว.2 กกต.จึงมีมติรับรองผลการเลือกตั้ง

### 3. ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในอำเภอสะเดาส่วนใหญ่มีระบบวิถีการดำรงชีพแบบสังคม  
ชนบท มีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์พึ่งพา และมีข้อจำกัดหลายประการที่ทำให้หย่อนความสนใจ

ทางการเมือง เช่น มีภาระด้านอาชีพซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ทำสวนยางสวนผลไม้ รับจ้างทำสวน รับจ้างในโรงงาน ทำให้มีเวลาน้อย เมื่อมีเวลาว่างก็มักกันไว้สำหรับความบันเทิงพักผ่อน หรือผู้ที่ประกอบกิจการค้าขาย ก็มุ่งสร้างฐานะเป็นสำคัญ จึงอาจหย่อนความสนใจทางการเมืองได้เช่นกัน โดยองค์รวมของสังคมพบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ตัดสินใจเลือกโดยการพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัครมีน้อยมาก กล่าวคือมักเลือกโดยไม่ได้พิจารณาว่าผู้สมัครคนนั้นมีคุณสมบัติเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของ ส.ว.หรือไม่ แต่กลับมีแรงจูงใจอื่นเข้ามามีอิทธิพลเหนือกว่า

ผลการวิจัยพฤติกรรมการเลือกตั้ง ส.ว. ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง กลุ่มคนจีนไทยพุทธ และไทยมุสลิมในอำเภอสะเดา พบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีพฤติกรรมอันเป็นอัตลักษณ์สำคัญของแต่ละกลุ่ม ดังนี้

### 3.1.กลุ่มคนจีน

จากการศึกษาวิจัยโดยการสัมภาษณ์ สังเกต และการวิเคราะห์ผลการนับคะแนนเสียงจากการเลือกตั้ง ส.ว.1 และ ส.ว.2 พบว่าคนจีนในอำเภอสะเดานิยมเลือกผู้สมัครที่อยู่ในญาติลำเนาเดียวกัน โดยมีองค์ประกอบอื่นสนับสนุน ได้แก่ ผู้สมัครเป็นผู้สืบสายเชื้อชาติจีนด้วยกัน มีประวัติด้านการศึกษาและด้านการงานเป็นที่ยอมรับของสังคม และอีกเหตุผลหนึ่งเกิดจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่รู้ประวัติของผู้สมัครคนอื่น จึงเลือกผู้สมัครที่เป็นคนในพื้นที่ ด้วยเชื่อว่าหากได้รับเลือกตั้งก็จะมีผู้แทน ส.ว.เป็นชาวสะเดา เข้าลักษณะ “คนใกล้ย่อมพียง่ายกว่าคนไกล”

ในประเด็นการพบเห็นพฤติกรรมซื้อสิทธิ์ขายเสียง คนจีนส่วนใหญ่ตอบว่าไม่เคยเห็นการซื้อเสียง ทั้งนี้อาจเกิดจากคนจีนมักมีฐานะมั่นคง ฐานะมีฐานะกลายเป็นเพราะกำบังไม่ให้ผู้ซื้อเสียงกล้าติดต่อกัน หากได้รับการติดต่อให้อามิส มักบอกว่าจะปฏิเสธไม่ขอรับ เพราะหากรับแล้วไม่เลือกจะไม่สบายใจ

คนจีนส่วนหนึ่งมีพฤติกรรมการเลือกตั้งโดยเลือกตามวิถีคิดของผู้แนะนำ แต่ต้องเป็นผู้แนะนำที่ตนยอมรับเชื่อถือ ผู้สมัครที่ได้รับการแนะนำจากบุคคลที่คนจีนยอมรับ มักได้รับการพิจารณาและมีน้ำหนักในลำดับต้น ๆ

สุวิทย์ แซ่ฮึง<sup>3</sup> กล่าวถึงการเลือกตั้ง ส.ว.ว่า *ตนไม่รู้ประวัติของผู้สมัครและไม่รับบทบาทหน้าที่ของ ส.ว. การเลือกตั้ง ส.ว.ทั้งสองครั้งตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่อยู่ใน*

---

<sup>3</sup> สุวิทย์ แซ่ฮึง บ้านเลขที่ 64 ถนนศรีสุริยะ ต.สะเดา อ.สะเดา จ.สงขลา ( อายุ 45 ปี , เพศชาย , กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว )

ภูมิลำเนาเดียวกัน เพื่อจะได้ติดต่อได้ง่าย ที่ผ่านมา ไม่พบเห็นการซื้อสิทธิ์ขายเสียง ถ้ามีผู้มาติดต่อซื้อเสียง คิดว่าจะรับไว้แต่ไม่เลือกผู้สมัครคนนั้น ถ้ามีผู้สมัครมาแวะที่บ้านเพื่อแนะนำตัว จะให้การต้อนรับ แต่ไม่มีผลที่จะจูงใจให้เลือก รัฐควรประชาสัมพันธ์เรื่องบทบาทหน้าที่ของ ส.ว. ให้มาก โดยควรเน้นประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อที่เหมาะสม เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หรือหนังสือพิมพ์รายวัน

มนต์ชัย ลีอวนิชกุล<sup>4</sup> กล่าวว่า ไปเลือกตั้ง ส.ว.ทั้งสองครั้ง โดยเลือกผู้สมัครที่อยู่ภูมิลำเนาเดียวกัน และไม่ได้เปรียบเทียบกับผู้สมัครคนใด ๆ เพราะไม่รู้ประวัติของผู้สมัครคนอื่นอย่างละเอียด ส่วนบทบาทหน้าที่ของ ส.ว.นั้น ตนพอจะรู้ว่าหน้าที่อะไรบ้าง

สง ลัคนารจิต<sup>5</sup> กล่าวว่า ไม่ค่อยรู้ว่า ส.ว.มีหน้าที่อะไรบ้าง การตัดสินใจเลือกผู้สมัครจะปรึกษากับลูก ๆ อาจคล้อยตามความคิดเห็นของผู้แนะนำได้ ถ้าผู้แนะนำเป็นผู้ที่ตนรู้จักและเชื่อถือ แต่จะพิจารณาศึกษาประวัติของผู้สมัครประกอบด้วย ไม่เคยพบเห็นการซื้อสิทธิ์ขายเสียง หากมีผู้มาติดต่อซื้อเสียงจะไม่รับ เพราะเกรงจะไม่สบายใจถ้าไม่ได้เลือก

อาคม แห้วไว้ว<sup>6</sup> กล่าวว่า ตนรู้หน้าที่ ส.ว. และรู้ว่าถ้าไม่ไปเลือกตั้งจะเสียสิทธิ์ 8 ประการ ทั้งนี้เพราะชอบและสนใจติดตามเรื่องการเมือง ในการเลือกตั้ง ส.ว.1 และ ส.ว.2 ตนเลือกผู้สมัครต่างหมายเลขกัน ซึ่งเลือกโดยการพิจารณาประวัติตามที่พอจะหาเอกสารแนะนำตัวหรือศึกษาจากแผ่นประกาศได้ ตอนเลือก ส.ว.2 เปลี่ยนไปเลือกคนอื่น เพราะคนเดิมที่เคยเลือกคราวแรกถูกแขวนชื่อ ในการเลือกตั้งใหม่มีผู้มาแนะนำและเมื่อศึกษาประวัติแล้วพอใจ จึงเลือกผู้สมัครตามการแนะนำ ในการเลือกตั้ง ส.ว.ทั้ง 2 ครั้งไม่เคยพบเห็นการซื้อสิทธิ์ขายเสียง

---

<sup>4</sup> มนต์ชัย ลีอวนิชกุล บ้านเลขที่ 3 ซอย 3 ถนนปาดังเบซาร์ ต.สะเดา อ.สะเดา จ.สงขลา (อายุ 20 ปี, เพศชาย, กลุ่มคนจีน)

<sup>5</sup> สง ลัคนารจิต บ้านเลขที่ 21/11 ถนนมูรธฤติศ ต.สะเดา อ.สะเดา จ.สงขลา (อายุ 80 ปี, เพศชาย, กลุ่มคนจีนแคะ)

<sup>6</sup> อาคม แห้วไว้ว บ้านเลขที่ 3/19 ถนนปาดังเบซาร์ ต.สะเดา อ.สะเดา จ.สงขลา (อายุ 40 ปี, เพศชาย, กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว)

ก็เหียง แซ่มั่น<sup>7</sup> กล่าวว่า ไม่รู้บทบาทหน้าที่ของ ส.ว. แต่ไปเลือกทั้งสองครั้ง ครั้งแรกเลือกผู้สมัครด้วยแรงจูงใจความเป็นเชื้อชาติเดียวกัน และเป็นผู้ที่เคยช่วยเหลือผู้ประกอบการอาชีพสวนยาง แต่ ส.ว.2 เลือกผู้ที่มีแนวโน้มชนะ ตอนเลือกตั้ง ส.ว.1 มีผู้สมัครมาบริจาคนเงินให้แป๊ะกง ( ศาลเจ้า )แต่ที่มาติดต่อชื่อเสียงกับชาวบ้านไม่มี ถ้ามีคิดว่าอาจจะรับไว้แต่ต้องศึกษาประวัติของผู้สมัครคนนั้นก่อน

---

<sup>7</sup> ก็เหียง แซ่มั่น บ้านเลขที่ 202/36 ถนนปาดังเบซาร์ บ้านทับโกบ ต.สะเดา อ.สะเดา จ.สงขลา (อายุ 50 ปี, เพศชาย, กลุ่มคนจีนแคะ)

ตารางผลคะแนนรวมของการเลือกตั้ง ส.ว.1 และ ส.ว. 2 เฉพาะหน่วยเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลสะเดา (รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 หน่วย) ซึ่งมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นกลุ่มคนจีนประมาณ 35% ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด เรียงตามลำดับคะแนน 15 ลำดับแรก ดังนี้

| ส.ว.1 |          |          | ส.ว.2    |          |
|-------|----------|----------|----------|----------|
| ลำดับ | ผู้สมัคร | คะแนนรวม | ผู้สมัคร | คะแนนรวม |
| 1     | 115 จ.   | 1,549    | 115 จ.   | 1,340    |
| 2     | 104 อ.   | 801      | 116      | 474      |
| 3     | 117      | 604      | 106      | 469      |
| 4     | 116      | 601      | 105 อ.   | 409      |
| 5     | 106      | 554      | 125      | 408      |
| 6     | 113 จ.   | 486      | 117      | 398      |
| 7     | 126 อ.   | 423      | 113 จ.   | 373      |
| 8     | 127      | 356      | 127      | 335      |
| 9     | 125      | 330      | 126 อ.   | 256      |
| 10    | 118      | 297      | 102      | 134      |
| 11    | 141      | 204      | 118      | 111      |
| 12    | 114      | 189      | 135      | 87       |
| 13    | 102      | 176      | 141      | 65       |
| 14    | 101      | 149      | 101      | 59       |
| 15    | 136      | 142      | 114      | 58       |

หมายเหตุ 1) หมายเลขของผู้สมัครที่ปรากฏในตารางข้างต้นเป็นรหัสสมมุติ

- รหัส 115 จ.เป็นผู้สมัครที่มีเชื้อสายจีน, มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลตำบลสะเดา
- รหัส 113 จ. เป็นผู้สมัครที่มีเชื้อสายจีน, มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอหาดใหญ่
- รหัสที่มีอักษร อ. ต่อท้าย หมายถึง ผู้สมัครที่เป็นชาวไทยมุสลิม

2) ในการเลือกตั้ง ส.ว.1 ( 4 มีนาคม 2543 ) เมื่อนับคะแนนรวมทั้งจังหวัดปรากฏว่า **ผู้สมัคร 104 อ.** ได้ลำดับที่ 3 ซึ่งเป็นผู้สมัครเพียงคนเดียวที่ กกต. ได้ประกาศรับรองผล ส่วนที่เหลืออีก 3 ตำแหน่งให้จัดเลือกตั้งใหม่ ( ส.ว.2 : 29 เมษายน 2543 )

### 3.2. กลุ่มไทยพุทธ

พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง ส.ว.ของคนไทยพุทธในอำเภอสะเดา เกิดจากแรงจูงใจหลาย ๆ ด้าน เช่น มีแรงจูงใจของการเลือกผู้สมัครที่เป็นกลุ่มพวกเดียวกัน เลือกโดยการพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัคร เลือกตามความเชื่อในคำสอนของศาสนา ( การตอบแทนคุณ, การรักษาสัจจะสัญญา ) เลือกตามแรงโน้มนำของอำมาตย์

แต่โดยทั่วไปไม่ว่าเลือกด้วยแรงจูงใจใด มักมีแรงจูงใจเรื่องการตอบ  
แทนคุณเข้าไปมีอิทธิพลประกอบการตัดสินใจอยู่เสมอ ซึ่งเป็นความเชื่อในคำสอนของศาสนาที่  
แฝงฝังอยู่ในส่วนลึกของจิต และยากที่จะถอดแกะหรือปรับเปลี่ยนออกจากวิถีคิดของชาวไทย  
พุทธ แม้ว่าผู้สมัครคนนั้นอาจมีคุณสมบัติด้อยกว่าผู้สมัครคนอื่น ๆ แต่หากมีบุญคุณเคยให้  
ความช่วยเหลือเกื้อกูลต่อตนเอง ต่อครอบครัว หรือต่อหมู่บ้านชุมชน ก็จะได้รับ การสนองตอบ  
ด้วยการลงคะแนนเสียงให้

ความเชื่อตามคำสอนในพุทธศาสนา ไม่ได้แยกแยะว่าควรจะตอบ  
แทนคุณอย่างไรหรือในโอกาสใดจึงจะเหมาะสม แต่ความเข้าใจในคำสอนของชาวไทยพุทธโดย  
ทั่วไป มักเชื่อว่าการตอบแทนคุณกระทำได้เสมอเมื่อมีโอกาส ซึ่งสอดคล้องกับการอธิบายคำ  
สอน เช่น ในพุทธสาฎกที่ว่า

“นิมิตต์ สาธรรูปานํ กตญญุกตเวทิตา

ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายแห่งคนดี

ความกตัญญูกตเวทิตะ คือ ความรู้อุปการะคุณที่บุคคลอื่นทำ  
แก่ตนก่อน แล้วทำตอบแทนภายหลัง บุคคลผู้ประกอบด้วยกตัญญู-  
กตเวทิตาธรรม จะเป็นผู้มีสติระลึกได้อยู่เสมอถึงความดีที่ผู้อื่นทำไว้แก่  
ตนและคอยหาโอกาสตอบแทนอยู่เสมอ บุคคลเช่นนี้หาได้ยากยิ่ง  
และนับได้ว่าเป็นคนดี เพราะทำสิ่งที่ทำได้ยากและถือว่าเป็นเครื่องหมาย  
แห่งคนดี”  
นาย - สมเด็จฯ พระสังฆราช(สา)<sup>๘</sup>

คติธรรมข้างต้นมีอิทธิพลซึมลึกอยู่ในสำนึกของชาวไทยพุทธตลอดมา จนกลายเป็นวัฒนธรรมการตอบแทนที่สืบทอดอยู่ในสังคมอย่างมีพลัง โดยเฉพาะในสังคมชนบท ที่มีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์พึ่งพา วัฒนธรรมการตอบแทนจะผูกพันสะท้อนให้ปรากฏในการ

<sup>8</sup> ฝ่ายวิชาการ กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, พุทธศาสนสุภาษิต เล่ม 1, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2537), หน้า 53.

เลือกตั้งทุกครั้ง การตัดสินใจลงคะแนนเลือกผู้สมัครคนใดคนหนึ่งเพื่อตอบแทนคุณ เป็นแรงจูงใจหนึ่งที่มีน้ำหนักในลำดับต้น ๆ บ้างก็ตอบแทนผู้สมัครโดยตรง ในฐานะที่เคยช่วยเหลือเกื้อกูล บ้างก็ตอบแทนผู้ที่มาแนะนำ การแสดงกตเวทิตาของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเหล่านี้เป็นคตินิยมที่ไม่ได้แยกแยะว่า บุญคุณที่ได้รับมาเป็นบุญคุณที่ผู้ให้มีความชอบหรือมิชอบ ด้วยเหตุนี้จึงได้รวมเอาการจัดเลี้ยง แจกเงิน แจกสิ่งของเป็นบุญคุณที่จะต้องทดแทนกัน และการตอบแทนด้วยการลงคะแนนเสียงให้ก็ไม่ได้ถือเป็นภาระอันใด ด้วยวิถีคิดเหล่านี้ทำให้ผู้สมัครบางคนกล้าทุ่มเงินกล้าซื้อเสียง เพราะเชื่อมั่นว่า “ ผู้รับ ” เมื่อรับแล้วจะเลือก ถ้าไม่เลือกจะรู้สึกติดค้างบุญคุณและไม่สบายใจ

น้อย ธรรมโชติ<sup>9</sup> กล่าวว่า ตนไม่รู้หน้าที่ของ ส.ว. และไม่รู้ประวัติของผู้สมัคร ถ้ามีการติดต่อให้อามิสคงจะรับไว้ และถ้ายังไม่ได้ตัดสินใจเลือกใครไว้ก่อน มีแนวโน้มจะเลือกผู้สมัครที่ให้อามิสเพื่อไม่ให้ติดค้างบุญคุณกัน กรณีมีผู้มาแนะนำหรือหาเสียง ใครมาแนะนำก่อนและตนได้รับปากไว้ ก็จะช่วยเลือกตามที่ผู้แนะนำคนแรกมาขอความช่วยเหลือไว้

สมจิตร ฉายาอำพัน<sup>10</sup> กล่าวถึงการแนะนำตัวของผู้สมัคร ส.ว.ว่า ในการเลือกตั้ง ส.ว.ครั้งที่ 1 ตนในฐานะแกนนำกลุ่มแม่บ้าน เคยได้รับการติดต่อจากทีมงานของผู้สมัคร ให้รับเงินไว้ช่วยสร้างคะแนนนิยมให้ผู้สมัครคนนั้น แต่ตนไม่รับไว้ เพราะเกรงจะช่วยเหลือไม่ได้และไม่กล้าเดินแนะนำกับชาวบ้าน เพราะคิดว่าชาวบ้านอาจสนับสนุนผู้สมัครคนอื่นอยู่แล้ว ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อกันได้ สำหรับบทบาทหน้าที่ของ ส.ว. ตนไม่รู้เลยว่ามียุทธศาสตร์หน้าที่อะไรบ้าง ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มาก เคยฟัง อสร.มาแนะนำเหมือนกัน แต่ยังไม่ค่อยเข้าใจ กรณีผู้สมัครมาแนะนำตัวที่บ้าน คิดว่าไม่มีผลต่อการจูงใจให้ตนเลือก จะพิจารณาด้านอื่นมากกว่า

---

<sup>9</sup> น้อย ธรรมโชติ บ้านเลขที่ 12/3 หมู่ที่ 1 ต.สำนักแต้ว อ.สะเดา จ.สงขลา (อายุ 40 ปี, เพศหญิง, กลุ่มไทยพุทธ)

<sup>10</sup> สมจิตร ฉายาอำพัน บ้านเลขที่ 48 หมู่ที่ 8 ต.สำนักแต้ว อ.สะเดา จ.สงขลา (อายุ 40 ปี, เพศหญิง, กลุ่มไทยพุทธ)

สุทธินันท์ นันทรัตน์<sup>11</sup> กล่าวว่า รัฐบาลหน้าหน้าที่ของ ส.ว. แต่ไม่รู้ประวัติของผู้สมัครทั้งหมด จะรู้บ้างเฉพาะผู้สมัครบางคน แต่ก็ไม่ใช่ละเอียด ตนจะใช้วิธีศึกษาประวัติโดยการพูดคุยกับผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งด้วยกันบ้าง อาจมีเรื่องบุคลิกภาพของผู้สมัครมาประกอบการพิจารณาบ้างเล็กน้อย เคยได้ยินชาวบ้านคุยเรื่องมีพรรคการเมือง 2-3 พรรค ให้การสนับสนุนผู้สมัครบางคน แต่ตามความเข้าใจของตน คิดว่าผู้สนับสนุนอาจเป็นเพียงนักการเมืองในพรรคการเมืองบางพรรคก็ได้ เคยเห็นการจัดเลี้ยงก่อนการเลือกตั้ง ส.ว.1 เช่น เลี้ยงชนมจีน น้ำชากาแฟ สุรา ซึ่งชาวบ้านก็เห็นและรับรู้กันทั่วไป ส่วนการเลือกตั้ง ส.ว.2 ไม่เห็นการจัดเลี้ยง ผู้สมัครบางหมายเลขตอนเลือก ส.ว.1 จัดเลี้ยง ผลคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งนั้นได้อันดับที่ 4 พอครั้งหลัง( ส.ว.2 ) ไม่ได้จัดเลี้ยง คะแนนไม่ติดลำดับต้น ๆ เลย อยากเสนอให้ตัดสิทธิ์ผู้สมัครที่ทุจริตการเลือกตั้ง ไม่ให้มีสิทธิ์เป็นผู้สมัครในการเลือกตั้งใหม่

### 3.3. กลุ่มไทยมุสลิม

ชาวไทยมุสลิมในเขตอำเภอสะเดามีอัตลักษณ์การเลือกตั้งที่ปรากฏภาพของความเหนียวแน่น สามารถสร้างพลังในการเลือกผู้แทนอย่างมีเอกภาพ ทำให้ได้ชาวไทยมุสลิมด้วยกันเป็นผู้แทน จากการศึกษาวิจัยพบว่ามีสาเหตุสำคัญ 2 ประการ ที่ทำให้ชาวไทยมุสลิมในอำเภอสะเดามีพลังในการเลือกผู้แทน ได้แก่

#### 1) ความต้องการตัวแทนทางการเมืองที่เป็นกลุ่มพวกเดียวกัน

ความต้องการขั้นพื้นฐานในการเลือกตั้ง คือ ความประสงค์ที่จะได้ผู้แทนที่เป็นกลุ่มพวกเดียวกัน เพื่อจะได้เป็นตัวแทนทางการเมืองไปใช้สิทธิ์ใช้เสียงแทนกลุ่มพวกของตน การแสดงพฤติกรรมการเลือกตั้งที่บ่งบอกความเป็นเอกภาพของชาวไทยมุสลิม จึงเป็นปกติวิสัยบนความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ โดยเฉพาะกลุ่มชนที่เห็นว่ากลุ่มของตนเป็นชนกลุ่มน้อย ซึ่งจำเป็นต้องมีผู้แทนที่เข้าใจความเป็นมุสลิมเข้าไปเป็นปากเสียงและพิทักษ์สิทธิประโยชน์ ยิ่งเห็นนักการเมืองที่เป็นชาวไทยมุสลิมเข้าไปมีบทบาทแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ชาวไทยมุสลิมได้ ก็ยิ่งเกิดคตินิยมในการเลือกกลุ่มพวกของตนมากยิ่งขึ้น

#### 2) ความเชื่อในคำสอนของศาสนา

ชาวไทยมุสลิมส่วนหนึ่งตัดสินใจเลือกกลุ่มพวกของตน ด้วยอิทธิพล

---

<sup>11</sup> สุทธินันท์ นันทรัตน์ บ้านเลขที่ 104/3 หมู่ที่ 6 บ้านคลองย่น ต.สำนักแดง อ.สะเดา จ.สงขลา (อายุ 19 ปี, เพศชาย, กลุ่มไทยพุทธ)

ตามความเชื่อในคำสอนของศาสนาอิสลามที่ปลูกฝังให้ศาสนิกชนมีคุณธรรม ด้านความรักความสามัคคีห้ามแตกแยกกันได้อย่างเข้มแข็ง ซึ่งคำสอนดังกล่าวเป็นศาสนบัญญัติที่ปรากฏในอัล-กุรอ่าน และในอัล-หะดีษ<sup>12</sup> หลายบทหลายตอน อาทิ

ในอัล-กุรอ่านได้ระบุไว้ความว่า

“ผู้เจ้าทั้งหลายจงยึดด้วยเชือก (ศาสนา) แห่งอัลลอฮ์ให้มั่น

และจงอย่าแตกแยกกัน”

( สุเราะฮ์อาลี อิมรอน อายะฮ์ที่ 102 )

“และจงอย่าเป็นเช่นพวกที่แตกแยกและขัดแย้ง(กันเอง) หลัง

จากบทเรียนต่าง ๆ ได้ปรากฏแก่พวกเขาแล้ว”

( สุเราะฮ์อาลี อิมรอน อายะฮ์ที่ 104 )

ในหะดีษหลายบทที่กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นในการสามัคคีของผู้ศรัทธาและของมุสลิม เช่น

“ผู้ศรัทธา (มูฮัมหมัด) ต่อผู้ศรัทธาด้วยกันนั้น อุปมาดังอาคารหลังหนึ่งที่ส่วนหนึ่งสร้างความแข็งแรงให้กับส่วนหนึ่ง”

“บรรดามุสลิมเป็นพี่น้องกัน ไม่มีผู้ใดเหนือกว่าผู้ใด เว้นแต่ด้วยความสำรวมตน”<sup>13</sup>

การศึกษาวิจัยพบว่าการเลือกตามความเชื่อในคำสอนของศาสนานั้นเป็นปัจจัยเสริมให้การเลือกกลุ่มพวกเพื่อให้ได้ตัวแทนทางการเมืองตามข้อ 1 มีพลังยิ่งขึ้น กล่าวคือ ชาวไทยมุสลิมที่เลือกผู้สมัครชาวไทยมุสลิมด้วยกัน โดยคำนึงถึงความต้องการตัวแทนทางการเมืองของกลุ่มพวกเป็นหลัก มักมีแรงจูงใจการเลือกตามความเชื่อในคำสอนเป็นปัจจัยเสริมด้วย

ในขณะที่ชาวไทยมุสลิมอีกส่วนหนึ่งที่ตัดสินใจเลือกโดยคำนึงถึงความเชื่อในคำสอนของศาสนาเป็นหลัก ก็มักมีความต้องการตัวแทนทางการเมืองของกลุ่มพวกมาประกอบเป็นปัจจัยรอง

<sup>12</sup> หะดีษเป็นบทบัญญัติในศาสนาอิสลามรองลงมาจากอัล-กุรอ่านที่มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติ

<sup>13</sup> กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, หนังสือเรียนสังคมศึกษา ส 044 หะดีษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย, ( กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2531 ), หน้า 33 - 34.

ทั้งนี้ก็มีเหมือนกันที่ชาวไทยมุสลิมบางคนตัดสินใจเลือกกลุ่มพวกเดียวกัน ด้วยแรงจูงใจเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งเท่านั้น

ในความเหนียวแน่นตามความเชื่อของคำสอนและกระแสพลังในการเลือกกลุ่มพวก บางครั้งก็มีเหมือนกันที่ชาวไทยมุสลิมบางคนออกอาการพลั้งเผลอขยับตัวยื่นรับอามิสจนทำให้ผลการเลือกตั้งเช่นระดับท้องถิ่นในบางคราวเพี้ยนผิดไปจากเอกภาพเดิม แต่ก็จะมีสมาชิกในกลุ่มมุสลิมด้วยกันใช้อุบาย โดยยกคำพูดของคนต่างกลุ่มที่ปรามาสว่า “ พวกแขก ชื้อได้ ” มาแทงใจและเตือนจิตสำนึกให้รังเกียจอามิส ซึ่งเมื่อข่าวกระจายไปทั่ว สถานการณ์ก็จะพลิกกลับสู่วิถีเดิม ไทยมุสลิมก็จะรักและเลือกไทยมุสลิมด้วยกันเช่นเดิม คำพูดว่า “ พวกแขก ชื้อได้ ” จึงเป็นเหมือนวัคซีนที่ฉีดเข้าร่างกาย เพื่อกระตุ้นให้เกิดภูมิคุ้มกันโรคนั้น ๆ พฤติกรรมซื้อเสียงจะถูกปฏิเสธจากคนไทยมุสลิมได้ ก็ด้วยวิธีนี้เอง

การแนะนำตัวผู้สมัคร ส.ว. ที่ไม่ใช่ไทยมุสลิม กับกลุ่มคนไทยมุสลิม แม้จะไม่ถูกปฏิเสธด้วยกิริยาอันเป็นปฏิกิริยาก็ตาม แต่โดยทั่วไปแล้วมักไม่ได้ผล จะมีบ้างที่คนไทยมุสลิมตัดสินใจเลือกผู้สมัครต่างกลุ่มศาสนาเพื่อตอบแทนคุณผู้สมัคร ตอบแทนผู้แนะนำ ตอบแทนอามิส หรือเพราะยอมรับในคุณสมบัติของผู้สมัคร(ต่างกลุ่ม) แต่แรงจูงใจจากกระแสพลังของกลุ่มพวกและความยึดมั่นในสายเชือกของศาสนา จะมีอิทธิพลสำคัญเหนือกว่า

โต๊ะอิหม่าม นอกจากเป็นผู้นำทางศาสนาแล้ว ยังเป็นผู้นำชุมชนที่ลูกมะมูมให้การยอมรับสูง ดังนั้นโต๊ะอิหม่ามจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นชาวไทยมุสลิมด้วยกัน

ชาวไทยมุสลิมอาจไม่ได้เลือกกลุ่มพวกเดียวกันเสมอไปหากพิจารณาเห็นว่าผู้สมัครที่เป็นชาวไทยมุสลิมมีสมบัติไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติตนของผู้สมัครที่เบี่ยงเบนไปจากคำสอน เช่น การดื่มสุรา การเที่ยวสถานเริงรมย์ หรือผู้สมัครมีนิสัยถือตัว ไม่ค่อยมาร่วมพบปะกับชุมชน ก็อาจไม่ได้รับการพิจารณาเลือกจากชาวไทยมุสลิม

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งจากการศึกษาวิจัยพบว่า ถ้าคนไทยมุสลิมรับปากว่าจะช่วย ก็จะช่วยตามสัจจะสัญญา แต่หากยังไม่ตัดสินใจให้ความช่วยเหลือ ก็จะไม่รับปาก

ผลการเลือกตั้ง ส.ว. ของชาวไทยมุสลิมในอำเภอสะเดาแสดงให้เห็น  
เอกภาพของพฤติกรรมการเลือกตั้งที่เน้นการเลือกกลุ่มพวก ทั้งด้วยเหตุผลของความต้องการตัว  
แทนทางการเมือง และด้วยเหตุผลตามความเชื่อในคำสอนของศาสนา เป็นอัตลักษณ์ที่ค่อนข้าง  
ชัดเจน ทั้งนี้เกิดจากองค์ประกอบสนับสนุนอีก 2 ประการ คือ (1) รูปแบบการเลือกตั้งแบบเขต  
เดียวเบอร์เดียว ทำให้เกิดการตัดสินใจเลือกบุคคลที่เป็น “ที่สุด” ในบรรดาผู้สมัครทั้งหลาย  
เพียงคนเดียว (2) การที่ผู้สมัคร ส.ว. ไม่สังกัดพรรคการเมือง ทำให้การพิจารณาผู้ไปทีตัว  
บุคคลเพียงอย่างเดียว ไม่มีเรื่องความนิยมพรรคมาเป็นแรงดันหรือแรงหนุนในการตัดสินใจ เช่น  
ถ้าเป็นการเลือกตั้ง ส.ส. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งอาจต้องการเลือกผู้สมัครคนหนึ่ง แต่อาจไม่เลือกก็ได้  
เพราะผู้สมัครคนนั้นสังกัดในพรรคการเมืองที่ตนไม่ชอบ เมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีโอกาสเลือกผู้  
สมัครได้เพียงคนเดียวและไม่มีเรื่องความนิยมในพรรคการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องก็ย่อมทำให้  
สามารถสะท้อนภาพของแรงจูงใจที่ทำให้เกิดพฤติกรรมอันเป็นอัตลักษณ์ของชาวไทยมุสลิมใน  
อำเภอสะเดาได้อย่างชัดเจน

ชัยพร ยีนวนจิ <sup>14</sup> กล่าวถึงพฤติกรรมการเลือกตั้งของคนไทยมุสลิมใน  
อำเภอสะเดาว่า การเลือกคนมุสลิมด้วยกันเป็นการเลือกที่เป็นวัฒนธรรมตามคำสอน มุสลิมผู้ใด  
เลือกมุสลิมด้วยกันเพียงเพื่อต้องการตัวแทนกลุ่ม ถือเป็นการเลือกที่เห็นแก่ประโยชน์ของตนหรือ  
ของกลุ่มเป็นสำคัญ แต่การเลือกตามความเชื่อในคำสอนของศาสนานั้น เป็นพฤติกรรมที่บริสุทธิ์

ประกาศ ยีตานี <sup>15</sup> กล่าวถึงการเลือกตั้ง ส.ว.ว่า ตนรู้เรื่องบทบาทหน้าที่  
ที่ ส.ว. ดี เพราะต้องเป็นผู้แนะนำให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชาวบ้าน สังเกตพบว่าชาวบ้านโดยทั่ว  
ไปไม่ค่อยรู้เรื่องนี้ ควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโทรทัศน์ให้มากเป็นพิเศษ เพราะในปัจจุบัน  
โทรทัศน์เป็นสื่อที่สำคัญ ซึ่งมีใช้กันเกือบทุกครัวเรือน ส่วนของ อสร.ซึ่งทำหน้าที่แนะนำเรื่องรัฐ  
ธรรมนูญใหม่และเรื่องการเลือกตั้งโดยวิธีเรียนรู้ร่วมกับชุมชนนั้นก็มีความประโยชน์ในทางลึก คือเมื่อ  
แนะนำแล้วชาวบ้านสามารถถามได้หรืออาจทดลองลงคะแนนในตัวอย่างบัตรเลือกตั้งได้

---

<sup>14</sup> ชัยพร ยีนวนจิ วิทยากรสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนสมาคมไทยผลิตยา 2 หมู่ 5 ต.ปาดังเบซาร์  
อ.สะเดา จ.สงขลา

<sup>15</sup> ประกาศ ยีตานี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 ต.ปริก อ.สะเดา จ.สงขลา (อายุ 47 ปี, เพศชาย, กลุ่ม  
ไทยมุสลิม)

สำหรับวิธีคิดในการตัดสินใจเลือกของชาวบ้าน ในการเลือก ส.ว.จะมีวิธีคิดไม่เหมือนการเลือก ส.ส. เพราะหากเป็น ส.ส. ชาวบ้านจะเลือกตามความนิยมในพรรคการเมืองด้วย คืออาจชอบผู้สมัครคนนั้นแต่ไม่เลือก เพราะไปสังกัดพรรคอื่นที่ตนไม่นิยม ในการเลือก ส.ว.ทั้งสองครั้ง ตนคิดว่ามีองค์ประกอบในการพิจารณา 3 ประการ คือ (1) เลือกตามความเชื่อของศาสนา (2) พิจารณาจากคุณสมบัติของผู้สมัคร โดยจะจัดลำดับจากกลุ่มผู้สมัครชาวไทยมุสลิมก่อน ต่อเมื่อเห็นว่าไม่มีผู้สมัครชาวไทยมุสลิมที่มีคุณสมบัติเหมาะสมจึงจะพิจารณาผู้สมัครอื่น ๆ (3) พิจารณาเตะคะแนนให้ผู้สมัคร(ชาวไทยมุสลิม)ที่มีความเป็นไปได้สูงว่า จะได้รับเลือกตั้ง

ส่วนของบทบาทของผู้นำชุมชนที่จะสร้างคะแนนนิยมให้แก่ผู้สมัครคนหนึ่งคนใดได้นั้น ตนคิดว่าต้องเป็นผู้นำตามธรรมชาติ คือเป็นผู้ที่คอยให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลต่อชาวบ้านอยู่สม่ำเสมอจนชุมชนยอมรับศรัทธา ดังนั้นผู้นำตามกฎหมายหรือผู้นำทางศาสนาก็อาจไม่ใช่ผู้นำของชุมชน หากเขาไม่ได้มีบทบาทตามที่ชุมชนยอมรับ นอกจากการสร้างคะแนนนิยมแล้วผู้นำชุมชนอาจทำลายคะแนนเสียงของผู้สมัครบางคนโดยการนำจุดด้อยของผู้สมัครมาพูดชี้แนะกับชาวบ้านได้

หละ หมดหลี<sup>16</sup> กล่าวว่า โดยทั่วไปคนไทยมุสลิม จะเลือกไทยมุสลิมด้วยกัน ตามคำสอนที่ให้ศาสนิกชนช่วยเหลือสามัคคีกัน ตนเคยเห็นพฤติกรรมการจัดเลี้ยงซื้อเสียงในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เคยมีคนพูดว่า “ พวกแขก ซื้อได้ ” ซึ่งชาวไทยมุสลิมจะไม่ชอบ และมีแนวโน้มที่จะกลับมาช่วยกันเลือกไทยมุสลิมด้วยกันมากยิ่งขึ้น

คงศักดิ์ หมดอี<sup>17</sup> กล่าวว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่รับบทบาทหน้าที่ของ ส.ว.รู้แต่ว่าการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ ถ้าไม่ไปเลือกจะถูกตัดสิทธิ์บางประการการคาดหวังให้อสร.เป็นกำลังหลักในการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งนั้น คงไม่ค่อยได้ผล รัฐควรเน้นการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโทรทัศน์เป็นสำคัญ เพราะเป็นสื่อที่ชาวบ้านมีใช้เกือบทุกครัวเรือน ส่วนการตัดสินใจเลือกผู้สมัครชาวไทยมุสลิมนั้น เกิดจากต้องการตัวแทนของกลุ่มไปทำหน้าที่ทางการเมือง แรงจูงใจที่เลือกตามคำสอนของศาสนาเป็นเพียงแรงเสริมเท่านั้น

<sup>16</sup> หละ หมดหลี บ้านเลขที่ 35/6 บ้านสำนักขาม ต.สำนักขาม อ.สะเดา จ.สงขลา (อายุ 60 ปี, เพศชาย, กลุ่มไทยมุสลิม)

<sup>17</sup> คงศักดิ์ หมดอี สมาชิก อบต. หมู่ที่ 6 ต.ท่าโพธิ์ อ.สะเดา จ.สงขลา (อายุ 35 ปี, เพศชาย, กลุ่มไทยมุสลิม)

อับลรอนมาน กาเหยม <sup>18</sup> กล่าวว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่เข้าใจเรื่อง บทบาทหน้าที่ของ ส.ว. ไม่ต้องพูดถึงหน้าที่ของ ส.ส.หรือ ส.ว.แม้แต่หน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน หรือ อบต. ชาวบ้านบางคนยังไม่วู้เลย เพราะฉะนั้นต้องเพิ่มการประชาสัมพันธ์ด้านนี้อย่างมาก สำหรับการเลือก ส.ว.ของชาวไทยมุสลิมเป็นความต้องการพื้นฐานธรรมดาที่ต้องการตัวแทนกลุ่ม พวกของตนในสังคมประชาธิปไตยของไทยซึ่งมีชาวไทยมุสลิมน้อยกว่า อย่างเช่นในสะเดามีมุสลิม เพียง 30 % ก็ยิ่งทำให้ชาวไทยมุสลิมรวมตัวกันเหนียวแน่นยิ่งขึ้น ส่วนการเลือกด้วยความเชื่อใน คำสอนให้สามัคคีกันช่วยเหลือกัน เป็นองค์ประกอบเสริม

---

<sup>18</sup> อับลรอนมาน กาเหยม โต๊ะบิลาลประจำมัสยิดบาฮาอุดดีน บ้านลุ่ม ต.สำนักแต้ว อ.สะเดา จ.สงขลา ปัจจุบันเป็นกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสงขลา เป็น 1 ใน 30 คนของคณะกรรมการดังกล่าว (อายุ 33 ปี , เพศชาย , กลุ่มไทยมุสลิม )

ตารางผลคะแนนการเลือกตั้ง ส.ว.1 ( 4 มีนาคม 2543 ) ในอำเภอสะเตาะ ซึ่งสุ่มตัวอย่างจาก"ที่เลือกตั้ง"ที่ตั้งอยู่ในบริเวณมัสยิดโดยสุ่มมาจำนวน 10 มัสยิด และสมมุติรหัสแทนชื่อผู้สมัครเพื่อเสนอผลการนับคะแนนเป็นตัวอย่างจำนวน 27 หมายเลข ดังนี้

| ผู้สมัคร | น.1 | น.2 | น.3 | น.4 | น.5 | น.6 | น.7 | น.8 | น.9 | น.10 |
|----------|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|------|
| 101      | 0   | 3   | 10  | 22  | 3   | 0   | 5   | 2   | 6   | 7    |
| 102      | 17  | 3   | 9   | 1   | 17  | 1   | 4   | 6   | 3   | 3    |
| 103      | 1   | 1   | 0   | 1   | 2   | 1   | 0   | 4   | 1   | 0    |
| 104 อ.   | 167 | 75  | 48  | 270 | 278 | 79  | 87  | 193 | 210 | 155  |
| 105 อ.   | 28  | 53  | 43  | 73  | 97  | 57  | 31  | 145 | 14  | 23   |
| 106      | 7   | 29  | 12  | 17  | 40  | 7   | 8   | 9   | 29  | 25   |
| 107      | 0   | 2   | 1   | 1   | 7   | 2   | 1   | 0   | 1   | 2    |
| 108      | 0   | 2   | 0   | 1   | 1   | 1   | 0   | 0   | 2   | 0    |
| 109      | 1   | 1   | 6   | 0   | 14  | 2   | 0   | 0   | 2   | 1    |
| 110 อ.   | 3   | 12  | 1   | 0   | 9   | 0   | 17  | 11  | 7   | 1    |
| 111      | 0   | 1   | 0   | 0   | 1   | 1   | 0   | 0   | 0   | 0    |
| 112      | 0   | 0   | 1   | 1   | 2   | 0   | 0   | 2   | 2   | 1    |
| 113      | 0   | 2   | 0   | 0   | 1   | 13  | 2   | 1   | 10  | 13   |
| 114      | 2   | 0   | 1   | 0   | 1   | 2   | 0   | 1   | 6   | 5    |
| 115      | 9   | 38  | 28  | 4   | 10  | 7   | 4   | 28  | 15  | 30   |
| 116      | 18  | 38  | 19  | 1   | 19  | 24  | 15  | 7   | 103 | 19   |
| 117      | 5   | 16  | 10  | 5   | 48  | 48  | 85  | 12  | 12  | 23   |
| 118      | 0   | 10  | 13  | 3   | 3   | 1   | 0   | 18  | 3   | 14   |
| 119      | 0   | 0   | 0   | 0   | 1   | 1   | 0   | 0   | 4   | 3    |
| 120      | 0   | 0   | 0   | 0   | 0   | 0   | 1   | 0   | 2   | 3    |
| 121      | 4   | 7   | 4   | 0   | 6   | 0   | 4   | 2   | 4   | 3    |
| 122      | 1   | 3   | 0   | 1   | 2   | 0   | 0   | 0   | 6   | 0    |
| 123      | 0   | 0   | 0   | 0   | 2   | 0   | 2   | 0   | 1   | 1    |
| 124      | 5   | 1   | 0   | 4   | 5   | 3   | 1   | 24  | 5   | 10   |
| 125      | 1   | 16  | 7   | 3   | 2   | 2   | 0   | 2   | 7   | 20   |
| 126 อ.   | 29  | 64  | 92  | 54  | 51  | 25  | 39  | 84  | 37  | 164  |
| 127      | 0   | 7   | 12  | 0   | 4   | 5   | 0   | 3   | 15  | 9    |

ตารางผลคะแนนรวมของการเลือกตั้ง ส.ว.1 ( 4 มีนาคม 2543 ) และ ส.ว. 2 ( 29 เมษายน 2543 ) ในอำเภอสะเตา เรียงตามลำดับคะแนน 15 ลำดับแรก มีดังนี้

| ส.ว.1 |          |          | ส.ว.2    |          |
|-------|----------|----------|----------|----------|
| ลำดับ | ผู้สมัคร | คะแนนรวม | ผู้สมัคร | คะแนนรวม |
| 1     | 104 อ.   | 6,841    | 105 อ.   | 4,723    |
| 2     | 117      | 4,269    | 106      | 4,192    |
| 3     | 116      | 4,243    | 115      | 3,220    |
| 4     | 106      | 4,209    | 116      | 2,961    |
| 5     | 115      | 3,609    | 117      | 1,827    |
| 6     | 118      | 2,214    | 113      | 1,363    |
| 7     | 126 อ.   | 1,698    | 125      | 1,243    |
| 8     | 105 อ.   | 1,570    | 126 อ.   | 1,197    |
| 9     | 127      | 1,538    | 127      | 1,063    |
| 10    | 113      | 1,488    | 118      | 985      |
| 11    | 102      | 1,297    | 102      | 797      |
| 12    | 121      | 1,105    | 121      | 787      |
| 13    | 125      | 975      | 124      | 688      |
| 14    | 141      | 943      | 103      | 619      |
| 15    | 114      | 911      | 101      | 535      |

- หมายเหตุ 1) หมายเลขของผู้สมัครที่ปรากฏในตารางข้างต้นเป็นรหัสสมมุติ และรหัสที่มีอักษร อ. ต่อท้าย หมายถึง ผู้สมัครที่เป็นชาวไทยมุสลิม
- 2) ในการเลือกตั้ง ส.ว.1 ( 4 มีนาคม 2543 ) เมื่อนับคะแนนรวมทั้งจังหวัดปรากฏว่า **ผู้สมัคร 104 อ.** ได้ลำดับที่ 3 ซึ่ง กกต.ได้ประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง ส.ว. ของจังหวัดสงขลาเพียงคนเดียวคือ **ผู้สมัคร 104 อ.** ที่เหลืออีก 3 ตำแหน่ง ให้จัดเลือกตั้งใหม่ ( ส.ว.2 : 29 เมษายน 2543 )

### 3.4 พฤติกรรมของคนทั้ง 3 กลุ่มที่มีลักษณะร่วมกัน

นอกเหนือจากพฤติกรรมอันเป็นอัตลักษณ์แยกกลุ่มของคนจีน ไทยพุทธ และไทยมุสลิมแล้ว ผลการศึกษาวิจัยพบว่า มีพฤติกรรมที่มีลักษณะร่วมของคนทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่

(1) คนจีน ไทยพุทธ และไทยมุสลิมในอำเภอสะเดา มักเลือกผู้สมัครที่เป็นกลุ่มพวกเดียวกันเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์พึ่งพา ซึ่งผู้มีสิทธิเลือกตั้งอาจมีลักษณะร่วมกับผู้สมัครในด้านต่าง ๆ เช่น ร่วมภูมิลำเนา ร่วมสายเชื้อชาติ ร่วมเครือญาติมิตร ร่วมอาชีพ ร่วมสถานศึกษา ร่วมศาสนา

(2) การเลือกแบบรับฝาก ในการเลือกตั้ง(ส.ส.)แบบเดิม ซึ่งแบ่งเขตเรียงเบอร์ ผู้เลือกอาจเลือกผู้สมัครที่มีผู้แนะนำฝากมาได้ แต่ในการการเลือก ส.ว.เป็นการเลือกแบบเขตเดียวเบอร์เดียว( one man one vote ) ผู้เลือกคนเดียวไม่อาจเลือกผู้สมัครมากกว่าหนึ่งคนได้ ทำให้เกิดการเลือกแบบฝากให้คนในครอบครัว ช่วยกันเลือกต่างคนต่างเบอร์ ซึ่งเป็นข้อพิสูจน์ได้ว่าผู้เลือกมักเลือกแบบตอบแทนคุณและรักษาสัจจะสัญญา ไม่ได้คำนึงถึงการเลือกคนดีมีความสามารถตามที่ควรจะเป็น

(3) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยมองการเลือกตั้งเป็นตลาดการค้า ที่มีตนเองและคนในชุมชนเป็นสินค้า ใครอยากได้ก็ซื้อเอา โดยมีเอเยนต์(หัวคะแนน)เป็นตัวเชื่อมให้ผู้สมัครกับผู้เลือกตั้งได้พบกันอย่างเหมาะสมเจาะ ซึ่งทำให้ “ทั้งผู้ให้และผู้รับสมถวิล ” กรณีนี้ผู้สมัครมักใช้วิธีชื้อดยาให้เข้าเส้นเพื่อให้เกิดผล เพราะถ้าชื้อดผิดเส้น(ผ่านหัวคะแนนเกรดต่ำ)ก็จะสูญตัวยาไปเปล่า ๆ

(4) ผู้นำชุมชนบางคนมีพฤติกรรมเอื้อต่อการซื้อสิทธิ์ขายเสียง อาจมีการทาบตามติดต่อนให้ผู้สมัครช่วยสร้างสิ่งอันเป็นสาธารณประโยชน์ หรือให้บริจาคเงินไว้เป็นกองกลางของชุมชน

(5) เมื่อได้รับอำมิส ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมักมีแนวโน้มที่จะเลือกผู้สมัครตามแรงโน้มนำของอำมิส ซึ่งเป็นวิถีคิดที่ผู้เลือกนำไปเชื่อมโยงกับความเชื่อในคำสอนของศาสนา บ้างก็เพื่อรักษาสัจจะสัญญา บ้างก็เพื่อตอบแทนคุณ ถ้ารับแล้วไม่เลือกจะรู้สึกเป็นบาปเกิดความไม่สบายใจ จึงมักเลือกตามแรงโน้มนำของอำมิสเพื่อปลดภาระทางใจให้แก่ตน

### 4. บุคคลที่อยู่นอกเขตการเลือกตั้งซึ่งเข้าไปมีบทบาทในลักษณะต่าง ๆ

จากการศึกษาวิจัยพฤติกรรมทางการเมือง ส.ว. ในเขตอำเภอสะเดา พบว่า ในการแนะนำตัวผู้สมัครจะมีบุคคลที่อยู่นอกเขตเลือกตั้งเข้าไปมีบทบาทเพื่อช่วยสนับสนุนผู้สมัครในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1) **ผู้ให้การสนับสนุนด้านการเงิน** แม้ พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญ ด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2541 มาตรา 44 ห้ามมิให้ผู้

สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อจะจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งในลักษณะที่เป็นการซื้อเสียงก็ตาม แต่พบว่ามีการใช้วิธีการหลายรูปแบบที่ขัดต่อมาตรา 44 ผู้สมัครบางคนได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพื่อใช้จ่ายในกระบวนการแนะนำตัว ซึ่งต้องยอมรับว่าเงินเป็นปัจจัยสำคัญของการเลือกตั้งทุกระดับมาโดยตลอด และบางครั้งการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ( ในเขตพื้นที่เดียวกัน ) อาจมีเงินสะพัดมากกว่าการเลือกตั้งระดับ ส.ส. หรือ ส.ว. ก็ได้

ในการเลือกตั้ง ส.ว. ของอำเภอสะเดา โดยเฉพาะการเลือกตั้งครั้งแรก ( 4 มีนาคม 2543 ) มีพฤติการณ์หลายอย่างที่บ่งบอกถึงการใช้เงินในการสร้างคะแนนนิยม แต่ก็เป็นเรื่องยากที่จะสืบสาวได้ว่าใครเป็นผู้ให้การสนับสนุน และผู้ให้การสนับสนุนด้านการเงินเป็นใครในพื้นที่หรือนอกพื้นที่เขตการเลือกตั้ง ก็ไม่อาจหาหลักฐานยืนยันได้ คงพบแต่ร่องรอยของพฤติการณ์ ซึ่งผู้มีสิทธิเลือกตั้งบางคนได้เสนอข้อคิดเห็นไว้ในแบบสอบถามปลายเปิดของงานวิจัยนี้ เช่น

“ การเลือกตั้งทุกครั้งมีการซื้อเสียง ถ้าให้เงินจะรับ แต่เลือกหรือไม่จะพิจารณาอีกครั้ง ”

“ ควรเข้มงวดต่อการตรวจสอบพฤติกรรมการซื้อเสียงให้มากขึ้น ”

“ ไม่ต้องการให้มีการแจกเงินซื้อเสียงภายในหมู่บ้าน ”

“ ผู้สมัครมีการซื้อเสียงและจัดเลี้ยง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถแก้ปัญหาการซื้อเสียงได้ ”

“ รัฐไม่สามารถควบคุมการซื้อสิทธิขายเสียงได้ทั่วถึง ”

“ ผู้สมัครส่วนใหญ่มักหาเสียงโดยการจัดเลี้ยงผ่านหัวคะแนน ”

“ การเลือกตั้ง ส.ว. มีการจัดเลี้ยงทางอ้อมโดยผ่านหัวคะแนน ”

ฯลฯ

ประเด็นของการสนับสนุนผู้สมัครมีบทบัญญัติใน พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541 มาตรา 36 ว่า “ ห้ามมิให้พรรคการเมืองช่วยเหลือหรือสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ” ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ของกฎหมายที่จะให้วุฒิสภาปลอดพ้นจากการเมืองในระบบพรรคการเมือง จะทำให้เกิดการคานดุลและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้มากขึ้น

หากปรากฏหลักฐานว่าพรรคการเมืองให้การช่วยเหลือสนับสนุนผู้สมัคร ก็จะมีบทลงโทษตามมาตรา 82 ว่า “ พรรคการเมืองใดช่วยเหลือหรือสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นวุฒิสภาตามมาตรา 36 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท ” ซึ่งเมื่อดูความรับผิดชอบในกรณีนี้แล้ว ก็ไม่น่าเป็นห่วงพรรคการเมืองแต่อย่างใด

การสนับสนุนด้านการเงินของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ต้องการจะมี ส.ว.เป็นสมบัติส่วนตัวด้วยเจตนาอันหลากหลายนั้น จะมีกลวิธีที่เป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อให้การใช้จ่ายเงินมีประสิทธิผลต่อผู้สมัคร วิธีการที่นิยมใช้ คือ ผู้สมัครหรือทีมงานผู้สมัครเข้าพบผู้มีบทบาทของท้องถิ่น และจะฝากปัจจัยไว้เป็นเสบียงในการดำเนินกลยุทธ์ ตามคติที่ว่า “ กองทัพเดินด้วยท้อง ” บ้างก็บอกว่าไว้เป็นกองกลางของชุมชน ขึ้นตอนต่อไปจะเป็นหน้าที่ของ “ ผู้มีบทบาทของท้องถิ่น ” ( หรืออาจเรียกว่า “ หัวคะแนน ” ก็ได้ แต่การปลั่งเสียงอาจจะยากและต้องระมัดระวังมากกว่า ) ที่จะไปพูดคุยกับผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งในกลุ่มที่เป็นเครือข่าย อาจมีการแจกเงิน จัดเลี้ยง แจกอาหาร แล้วแต่ความเหมาะสม การดำเนินการดังกล่าวผู้มีบทบาทของท้องถิ่นอาจมีบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งอยู่ด้วยและสามารถติดตามผลการลงคะแนนได้จากที่เลือกตั้ง ( ตามมาตรา 90 วรรคสาม กำหนดให้การนับคะแนนเลือกตั้ง ส.ว.ให้กระทำ ณ ที่เลือกตั้ง ซึ่งต่างจากการเลือกตั้ง ส.ส.ที่นับคะแนนรวมที่เขตเลือกตั้ง )

2) ผู้ให้การสนับสนุนด้านการแนะนำตัว      การให้การสนับสนุนด้านการแนะนำตัวแก่ผู้สมัคร มีรูปแบบการสนับสนุนหลายลักษณะ เช่น

#### 2.1 การประชาสัมพันธ์ด้านเอกสาร      กลุ่มบุคคลที่เป็นทีม

งานของผู้สมัครจะออกติดแผ่นประกาศ แจกแผ่นพับ แจกเอกสารแนะนำตัว โดยงานรูปแบบนี้สามารถดำเนินการได้โดยอิสระ และอาจใช้วิธีติดต่อบุคคลในพื้นที่ช่วยดำเนินการแทน หรือดำเนินการเพิ่มเติมได้ ทีมงานของผู้สมัครบางคนนอกจากมีความสามารถในการติดแผ่นประกาศของตนได้มากแล้ว ยังสามารถลดจำนวนแผ่นประกาศของผู้อื่นด้วยการฉีกทำลายได้อีกด้วย

2.2 การเดินแนะนำตัว      การเดินแนะนำตัวของผู้สมัคร มักมีทีมงานที่เป็นผู้กว้างขวาง รู้จักกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาก เมื่อลงพื้นที่จะสามารถโยงความสัมพันธ์กับผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่นั้น ๆ ได้ และอาจสามารถขยายผลให้ผู้ติดตามรู้จักช่วยสร้างคะแนนนิยมเพิ่มเติมให้แก่ผู้สมัครได้อีกชั้น ทีมงานอาจมีความสัมพันธ์กับผู้มีสิทธิเลือกตั้งในด้านต่าง ๆ เช่น ความสัมพันธ์ระบบอุปถัมภ์ ความสัมพันธ์ของญาติมิตร หรือความสัมพันธ์ของศิษยานุศิษย์ เป็นต้น

2.3 การแนะนำตัวผ่านเครือข่ายของสังคมฐานเสียง      ผู้สมัครที่สามารถเข้าสู่ระบบเครือข่ายของสังคมฐานเสียงได้ จะได้เปรียบผู้สมัครคนอื่น ๆ หลายเท่าตัว สังคมฐานเสียงโดยนัยของผู้วิจัย หมายถึง สังคมในระบบการเมืองที่นักการเมืองหรือพรรคการเมืองต่างพยายามจัดวางโครงสร้างเครือข่ายฐานเสียงของตนไว้ ซึ่งจะมีเครือข่ายโยงใยกันเป็นลำดับขั้น เช่น จากรัฐมนตรีไปยัง ส.ส., ส.จ., อบต., สมาชิกเทศบาล, กำนัน, ผู้ใหญ่

บ้าน, แกนนำชุมชน, สมาชิกพรรค ตลอดจนอาจมีข้าราชการบางคนเข้าไปร่วมเป็นเครือข่ายด้วย

สังคมนานเสียงจะมีความสัมพันธ์ระบบอุปถัมภ์พึ่งพากันโดยตลอด ช่วยเหลือเกื้อกูลโยงโยงกันอย่างแนบแน่น เมื่อถึงฤดูกาลเลือกตั้งเครือข่ายของสังคมนานเสียงก็จะมีบทบาทเป็นพลังสำคัญในการสนับสนุนผู้สมัคร ดังนั้นหากผู้สมัคร ส.ว.คนใดได้รับการสนับสนุนเข้าไปสู่ระบบสังคมนานเสียงแล้ว อย่างน้อยที่สุดแม้ไม่ได้รับเลือกตั้ง ก็ต้องมีคะแนนเสียงอยู่ในลำดับต้น ๆ อย่างแน่นอน

## บทที่ 5

### สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง ส.ว. ของคนจีน ไทยพุทธ และไทยมุสลิมใน อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เป็นส่วนหนึ่งของโครงการโครงสร้างและพลวัตวัฒนธรรมภาคใต้กับการพัฒนา การศึกษาใช้วิธีการเชิงบรรยาย ด้วยการสังเกต สัมภาษณ์ และวิเคราะห์เอกสาร เพื่อให้เข้าใจในวิถีคิดและพฤติกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งในขอบเขตของการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า

**1. ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ ส.ว.** ผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ ส.ว. ด้วยสาเหตุจากการได้รับข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอและการขาดความสนใจทางการเมือง ทำให้ขั้นตอนการพิจารณาก่อนการตัดสินใจเลือกไม่สมบูรณ์ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมักขาดการพิจารณาเรื่องบทบาทหน้าที่ของผู้แทนในทุกระดับ การตัดสินใจเลือกผู้สมัครจึงมักเกิดจากแรงจูงใจอื่นที่ไม่ใช่การพิจารณาตัวบุคคลว่ามีความเหมาะสมกับหน้าที่เพียงใด หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการเลือกตั้งก็มักจะประชาสัมพันธ์แต่เรื่องวิธีการลงคะแนนและวันเวลาการเลือกตั้ง โดยไม่เน้นเรื่องบทบาทหน้าที่ของ ส.ว. ความสำเร็จของการจัดการเลือกตั้งจึงอาจเห็นผลได้เฉพาะด้านปริมาณของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งที่เพิ่มขึ้น แต่คุณภาพของการเลือกยังต้องปรับปรุง

**2. แรงจูงใจให้เกิดการตัดสินใจเลือกบุคคลเป็นผู้แทนของตน** ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในอำเภอสะเดามีวิถีคิดในการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ส.ว. ด้วยแรงจูงใจต่าง ๆ ได้แก่ (1) เลือกตามความเชื่อในคำสอนของศาสนา จำแนกได้คือ เลือกเพื่อตอบแทนคุณ, เลือกตามคำสอนที่ให้ศาสนิกชนมีความสามัคคีช่วยเหลือกัน และเลือกเพื่อรักษาสัจจะสัญญา (2) เลือกผู้สมัครที่เป็นกลุ่มพวกเดียวกัน (3) เลือกตามแรงโน้มนำของอำมาตย์ (4) เลือกตามวิถีคิดของผู้แนะนำ (5) เลือกโดยการพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัคร (6) เลือกตามการชี้นำ (7) เลือกเพื่อทำตามหน้าที่ไม่ให้เสียสิทธิตามกฎหมาย การศึกษาวิจัยพบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญของการพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัคร ทั้งที่เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่จะก่อให้เกิดผลการเลือกตั้งที่พึงประสงค์ แต่แรงจูงใจที่ทำให้เกิดการตัดสินใจเลือก มักได้แก่ การเลือกกลุ่มพวกเดียวกัน และการ

เลือกเพื่อตอบแทนคุณ โดยอาจนำการพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัครเข้ามาเป็นเพียงปัจจัยเล็ก ๆ เท่านั้น

### 3. พฤติกรรมการเลือกตั้ง

**3.1 ผู้สมัครรับเลือกตั้ง** งานวิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภาวะที่ปรากฏต่อสังคมซึ่งได้แก่พฤติกรรมการแนะนำตัว พบว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งมีรูปแบบการแนะนำตัวเพื่อสร้างคะแนนนิยมหลายรูปแบบ เป็นต้นว่า เดินเคาะประตูบ้าน ใช้หวัคคะแนน เข้าหาผู้นำทางศาสนา เข้าหาผู้นำชุมชน เข้าหากลุ่มพวกเดียวกัน เข้าหาเครือข่ายผู้ศรัทธา แนะนำด้วยเอกสาร และแนะนำด้วยการปราศรัยตามที่ กกต.จัดให้

**3.2 กรรมการจัดการเลือกตั้ง** ในการทำหน้าที่จัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ( กกต.จว. ) คณะอนุกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ( อนุ กกต.เขต ) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่าการดำเนินงานโดยทั่วไปเป็นไปด้วยความเรียบร้อย อาจมีปัญหาการจัดทำผลคะแนนในการเลือกตั้ง ส.ว.1 อยู่บ้าง ในเรื่องคะแนนรวมที่ไม่ลงตัวและประกาศผลคะแนนได้ล่าช้า

การจัดการให้ผู้สมัครแนะนำตัวด้วยการปราศรัย ยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี และไม่ได้รับความสนใจจากประชาชน

การติดตามควบคุมเรื่องการจัดพิมพ์แผ่นประกาศที่มีผู้สมัครบางคนพิมพ์และปิดประกาศเกินจำนวน กรรมการจัดการเลือกตั้งไม่สามารถควบคุมได้ ทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างผู้สมัคร

การสอดส่องดูแลรับแจ้งเหตุทุจริตการเลือกตั้ง ในการเลือกตั้ง ส.ว.1 พบว่ามีการแจ้งเหตุกันมาก ซึ่ง กกต.จว.ได้ลงพื้นที่สืบสวนข้อมูลหลักฐานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และได้รวบรวมข้อมูลและสรุปความเห็นเสนอ กกต.ส่วนกลาง จนมีมติให้ประกาศรับรองผู้ได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ว.เพียง 1 คน จากจำนวน ส.ว.ที่มีได้ 4 คน และให้จัดเลือกตั้งใหม่ในส่วนที่เหลือ สำหรับการเลือกตั้ง ส.ว.2 การทำหน้าที่ของ กกต.จว. และ อนุ กกต.เขต ยังคงดำเนินการไปในลักษณะใกล้เคียงกับการเลือกตั้ง ส.ว.1 แต่ความช่วยเหลือให้การสนับสนุนจากบุคลากรของกรมการปกครองมีน้อยลงซึ่งเป็นไปตามนโยบายของจังหวัดที่ปรับเปลี่ยนไป เพื่อให้ กกต.จว. ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการจัดการเลือกตั้งโดยตรงได้ทำงานอย่างเป็นเอกเทศ ส่วนการติดตามสอดส่องพฤติการณ์ทุจริตการเลือกตั้ง

ยังคงมีการรับเรื่องราวแจ้งเหตุและติดตามเก็บข้อมูล แต่พฤติกรรมของผู้กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งครั้งนี้ไม่ปรากฏหลักฐานให้เห็นเด่นชัด กกต.จึงมีมติรับรองผลการเลือกตั้งครบทุกตำแหน่ง

### 3.3 ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในอำเภอสะเดาส่วนใหญ่มีระบบ

วิธีการดำรงชีพแบบสังคมชนบท มีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์พึ่งพา และมีข้อจำกัดหลายประการที่ทำให้หย่อนความสนใจทางการเมือง โดยองค์รวมของสังคมพบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งมักตัดสินใจเลือกผู้สมัครโดยไม่ได้พิจารณาว่ามีคุณสมบัติเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของ ส.ว.หรือไม่ ผลการวิจัยพบว่าในขอบเขตการวิจัยครั้งนี้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีพฤติกรรมอันเป็นอัตลักษณ์สำคัญของแต่ละกลุ่ม ดังนี้ กลุ่มคนจีน มักเลือกผู้สมัครที่ร่วมภูมิลำเนาและร่วมสายเชื้อชาติเดียวกัน กลุ่มไทยพุทธ มักเลือกเพื่อตอบแทนคุณและเลือกกลุ่มพวกเดียวกัน กลุ่มไทยมุสลิม มักเลือกผู้สมัครที่เป็นชาวไทยมุสลิมด้วยกัน ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ เลือกกลุ่มพวกเดียวกันเพื่อให้ได้ตัวแทนไปเป็นปากเสียงทางการเมือง และเลือกกลุ่มพวกเดียวกันตามความเชื่อในคำสอนของศาสนาให้ศาสนิกชนมีความรักความสามัคคีช่วยเหลือกัน พฤติกรรมของคนทั้ง 3 กลุ่มที่มีลักษณะร่วมกัน มักเลือกผู้สมัครที่เป็นกลุ่มพวกเดียวกันเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์พึ่งพา หากได้รับอำมสิมมักมีแนวโน้มที่จะเลือกผู้สมัครตามแรงโน้มนำของอำมสิม โดยเฉพาะในภาวะที่ไม่รู้บทบาทหน้าที่ของ ส.ว.และไม่รู้คุณสมบัติของผู้สมัคร

### 3.4 บุคคลที่อยู่นอกเขตการเลือกตั้งซึ่งเข้าไปมีบทบาทในลักษณะ

ต่าง ๆ บุคคลที่อยู่นอกเขตการเลือกตั้งซึ่งเข้าไปมีบทบาทในการช่วยสนับสนุนผู้สมัคร ได้แก่ (1) ผู้ให้การสนับสนุนด้านการเงิน จากพฤติการณ์หลายอย่างบ่งบอกว่าการใช้จ่ายเงินเพื่อสร้างคะแนนนิยมให้แก่ผู้สมัครโดยเฉพาะในการเลือกตั้ง ส.ว.1 แต่ไม่อาจหาหลักฐานสืบสาวไปยังผู้ให้การสนับสนุนด้านการเงินได้ (2) ผู้ให้การสนับสนุนด้านการแนะนำตัว พฤติกรรมของบุคคลที่อยู่นอกเขตการเลือกตั้งที่เข้ามาช่วยสนับสนุนการแนะนำตัวของผู้สมัคร มีหลายลักษณะ ได้แก่ การจัดทีมงานออกติดแผ่นประกาศ แจกแผ่นพับ แจกเอกสาร การจัดทีมงานช่วยผู้สมัครเดินแนะนำตัว และการแนะนำตัวผ่านเครือข่ายของสังคมฐานเสียง การสนับสนุนด้านการเงินและด้านการแนะนำตัวจะต้องมีการวางแผน วางระบบเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการสร้างคะแนนนิยม ซึ่งผู้สมัครที่มีทีมงานที่มีความเชี่ยวชาญทางการเมืองมักได้เปรียบและมีโอกาสได้รับเลือกตั้งสูง

ในการศึกษาพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของคนจีน ไทยพุทธ และไทยมุสลิมในอำเภอ สะเดา จังหวัดสงขลา มีประเด็นการอภิปรายในภาพรวมของการศึกษาวิจัยดังนี้

### **ความแตกต่างของพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งในสังคมเมืองกับสังคมชนบท**

ระบบวิธีการดำรงชีพ ระดับการศึกษา และความสนใจทางการเมืองของคน ในสังคมเมือง เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีพฤติกรรมทางการเมืองที่ดีและทำให้ผลการเลือกตั้งมักได้ผู้แทนที่มีคุณภาพพึงประสงค์ ซึ่งแตกต่างจากภาพและผลการเลือกตั้งในสังคมชนบทที่จะปรากฏในลักษณะตรงกันข้าม

พฤติกรรมทางการเมืองภาคเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการ ได้แก่

1. **ระบบวิธีการดำรงชีพ** ในสังคมเมืองมีวิธีการดำรงชีพแบบต่างคนต่างอยู่ทำให้ปัจเจกชนมีวิถีคิดเป็นอิสระ ระบบญาติมิตร ระบบตอบแทนคุณ เข้าไปมีบทบาทเป็นแรงจูงใจต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งน้อย ในขณะที่สังคมชนบทมีวิธีการดำรงชีพแบบพึ่งพาความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ การตัดสินใจเลือกตั้งมักคำนึงถึงกลุ่มพวก ญาติมิตร และการตอบแทนคุณ มีการตัดสินใจแบบพึ่งพิงความคิดเชิงชักจูงแนะนำ เกิดเป็นพลังเสียงคล้อยตามกัน หรือบางครั้งอาจได้รับอำมิสแล้วเกิดกังวลกลัวติดค้างบุญคุณ จึงลงคะแนนเสียงให้

เมื่อพิจารณาถึงวัฒนธรรมการดำรงชีพแบบพึ่งพาของสังคมชนบท จะพบว่าวิธีนี้เป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งของการพัฒนาการเมืองภาคเลือกตั้ง ขณะที่สังคมแบบต่างคนต่างอยู่ซึ่งไม่ใช่วิถีที่พึงประสงค์ในแง่ของวัฒนธรรม กลับเป็นสังคมที่กำหนดการเลือกตั้งที่ดีกว่าได้

2. **ระดับการศึกษา** ระดับการศึกษาเฉลี่ยของประชากรในสังคมเมืองที่สูงกว่าสังคมชนบท ทำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงในสังคมเมืองมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมากกว่า เข้าใจกลไกของระบอบการปกครอง แลเห็นผลเสียของการซื้อสิทธิขายเสียง ภูมิรู้เหล่านี้ทำให้เกิดแนวคิดและจิตสำนึกทางการเมืองที่ดี และกล้าปฏิเสธพฤติกรรมทุจริตได้มากขึ้น

3. **ความสนใจทางการเมือง** ความสนใจทางการเมือง แม้จะเป็นจิตสำนึกของปัจเจกชน แต่ต้องประกอบแวดล้อมในสังคมเมืองกับสังคมชนบทก็เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความสนใจทางการเมืองได้ด้วย เช่น สังคมเมืองเป็นสังคมของข่าวสารข้อมูล, ใกล้ชิดกับแหล่งข่าว,

เป็นศูนย์รวมของการประกอบกิจกรรมทางการเมือง ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมกระตุ้นความสนใจทางการเมืองให้กับคนในสังคมเมืองได้มากกว่าสังคมชนบท

ความสนใจทางการเมืองในส่วนของผู้ทำหน้าที่เป็นหูตาของสังคม ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ทำให้พฤติกรรมการเลือกตั้งในสังคมเมืองกับสังคมชนบทแตกต่างกัน สังคมเมืองแวดล้อมไปด้วยสื่อมวลชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่พร้อมจะรายงานข่าวและดำเนินการอย่างจับใจกับผู้ที่มีความประพฤติทุจริต ในขณะที่สังคมชนบทมีสิ่งแวดล้อมเหล่านี้น้อยกว่า

บนพื้นที่ที่กว้างกว่า และสภาพการตั้งบ้านเรือนที่กระจัดกระจาย ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการเฝ้าระวัง

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ภาพรวมของพฤติกรรมการเลือกตั้งในสังคมเมืองกับสังคมชนบทแตกต่างกันด้วยปัจจัยทั้ง 3 ประการ ร่วมเป็นองค์ประกอบ และพบว่าในบางคนแม้จะมีการศึกษาสูง แต่อาจมีแนวคิดและจิตสำนึกทางการเมืองด้อย ทั้งนี้เพราะขาดปัจจัยสำคัญ คือ ความสนใจทางการเมือง

กล่าวได้ว่า ผลการเลือกตั้งเป็นภาพสะท้อนมาจากกระบวนการดำรงชีพ ระดับการศึกษา และความสนใจทางการเมืองของผู้มีสิทธิออกเสียง เมื่อใดที่ประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ในสังคมน้อยลง มีระดับการศึกษาเฉลี่ยสูงขึ้น และมีความสนใจทางการเมืองมากขึ้น วิถีเหล่านี้จะเป็นพลังกำหนดการเมืองที่ดีได้

### พฤติกรรมการเลือกตั้งที่เป็นบาป

การเลือกตามแรงโน้มถ่วงของวัตถุสิ่งล่อใจ ( อามิส ) บางคนรู้สึกตนว่าเป็นบาป หากไม่ได้เลือกผู้สมัครที่ให้อามิส ความจริงในประการนี้หากเป็นบาปต้องถือว่าบาปตั้งแต่การรับอามิส อันเป็นกายกรรมที่ไม่ควรประพฤติ ยิ่งตัวผู้ให้อามิสยังมีบาปทั้งทางโลกและทางธรรม

บาปทางโลก คือ การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง (ตามมาตรา 44 ของ พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2541 ) หากกระทำการทุจริตด้วยย่ำใจ ทั้งหลักฐานให้ปรากฏก็อาจได้รับโทษตามกฎหมาย และถูกสังคมประณาม

บาปทางธรรม ย่อมเกิดด้วยความรู้สึกกังวลที่ประพฤตินผิดครองธรรม แม้ได้รับเลือกก็เหมือนมีชนกติดหลัง ความรู้สึกบาปจากกลโกงทุจริต ย่อมตามเยาะหยัน และจะแอบละอายในเกียรติของตนอยู่ตลอด อีกทั้งเกิดความหวั่นระแวงเกรงสังคมจะล่วงรู้พฤติกรรมที่กระทำไว้ ย่อมไม่มีความสุขที่แท้จริง

การตอบแทนคุณ หรือรักษาสัจจะสัญญาต่อผู้ทุจริตการเลือกตั้ง ย่อมไม่ใช่การล้างบาป แต่เป็นการเพิ่มบาป อันจะเกิดผลเสียหายต่อแผ่นดิน และลิดรอนพลังของคนดีที่ลงสมัครแข่งขันด้วย

การจะล้างบาปอันเกิดจากการรับอามิส เห็นจะมีวิธีเดียว คือต้องกระทำการ ลิดรอนพลังของคนชั่วให้ได้ ไม่ปล่อยให้อำนาจของอามิสมีพลังกำหนดผลการเลือกตั้ง กล่าวคือ ต้องช่วยกันทำลายความคาดหวังของผู้ทุจริต ด้วยวิธี “ รับแล้วไม่เลือก ” ใครให้อามิสรับไว้ แต่จะไม่เลือกผู้สมัครคนนั้น ซึ่งการกระทำด้วยวิธีนี้ตามกฎหมายใหม่ก็ไม่ถือว่ากระทำผิด ( พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2541 มาตรา 63 ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดเรียกทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นเพื่อจะลงคะแนนเลือกตั้งหรือด่วนไม่ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด )

หมายถึง กฎหมายห้ามเฉพาะการเรียกแต่ไม่ห้ามการรับทรัพย์สิน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่รับเงินสามารถเป็นพยานเอาผิดผู้ให้เงินซื้อเสียงได้ ( กฎหมายเดิม ห้ามผู้เลือกตั้งเรียกหรือรับทรัพย์สินเพื่อลงหรือไม่ลงคะแนน )<sup>1</sup>

ดังนั้นการจะช่วยกันปฏิรูปการเมือง ก็คงต้องหันมาปรับความเชื่อความเข้าใจ กับประชาชนกันใหม่ ทำอย่างไรที่จะรณรงค์ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหันมาร่วมกัน “ ไม่รับอามิส ” หากทำได้ หรือ “ รับแล้วไม่เลือก ” เพื่อจะได้ลิดรอนพลังของผู้สมัครที่กระทำผิด และเพื่อตอบแทนบุญคุณของแผ่นดิน ผู้ที่จะให้ความร่วมมือในเรื่องนี้ต้องประกอบด้วยบุคลากรและหน่วยงานหลายฝ่าย เป็นต้นว่า กระทรวงศึกษาธิการจะต้องปรับเนื้อหาหลักสูตรเน้นการสอนเรื่องการตอบแทนคุณ การรักษาสัจจะที่จะต้องให้แก่เยาวชน, กรมการศาสนา ผู้นำทางศาสนา พระภิกษุ ไต้อื่นๆ มาม จะต้องหันมาช่วยกันปรับเปลี่ยนความเชื่อและวิถีคิดของประชาชน, สื่อมวลชน จะต้องช่วยกัน

---

<sup>1</sup> โคทม อารียา. การเลือกตั้งระบบใหม่. ( กรุงเทพฯ : สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน, 2542), หน้า 47.

รณรงค์ประชาสัมพันธ์ ตลอดจนในเรื่องกฎกติกาของการเลือกตั้ง ส.ว. ที่ยังให้นับคะแนนกัน ณ ที่เลือกตั้ง ต้องแก้ไขให้ทันการเลือกตั้ง ส.ว.คราวต่อไป (ซึ่งอาจเป็นการเลือกตั้งซ่อมที่จะมีเมื่อใดก็ได้) เชื่อว่าการร่วมมือกันด้วยวิธีเหล่านี้ น่าจะเกิดผลเป็นรูปธรรมในการยกระดับการเมืองภาคเลือกตั้งให้ดีขึ้น

### ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง ส.ว.ของชนจีน ไทยพุทธ และไทยมุสลิมในอำเภอสะเตกา” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การศึกษาวิจัยนี้ไม่ได้มุ่งประสงค์ที่จะมองจุดบกพร่องของพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อการจับผิด แต่ผู้วิจัยได้มองด้วยความเข้าใจว่าพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง ส.ว.ทุกพฤติกรรมดำเนินไปด้วยวิธีที่มีปัจจัยเหตุผลและมีองค์ประกอบแวดล้อมโน้มนำให้เป็นเช่นนั้น เพียงแต่บางพฤติกรรมอาจเบี่ยงเบนจนเกิดการได้เปรียบเสียเปรียบ บางพฤติกรรมกำลังทำลายระบบทางการเมือง บางพฤติกรรมเป็นความเชื่อในคำสอนของศาสนาที่ต้องมีการอธิบายปรับเปลี่ยนความเข้าใจ พฤติกรรมเหล่านี้ควรได้รับการดูแลแก้ไขจากคนไทยทุกคน และจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย

2. วัฒนธรรมการอุปถัมภ์พึ่งพาแบบสังคมชนบท กำลังถูกมองว่าเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการเมืองภาคเลือกตั้ง และหันไปมองสังคมต่างคนต่างอยู่แบบสังคมเมืองว่ามีผลเลือกตั้งที่ดี จึงน่าจะศึกษาวิจัยว่าจะทำอย่างไรให้สังคมชนบทมีพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งที่พึงประสงค์โดยยังมีวัฒนธรรมอุปถัมภ์อันดีงาม

3. การเลือกตั้ง ส.ว.อยู่ภายใต้กรอบกติกาที่แตกต่างจากการเลือกตั้ง ส.ส. มีหลายประเด็นที่ควรได้รับการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบ เช่น การนับคะแนน ณ ที่เลือกตั้ง เพื่อให้มีพฤติกรรมข้อสิทธิ์ขายเสียงหรือไม่ การไม่ให้ผู้สมัคร ส.ว.หาเสียงมีผลดีผลเสียอย่างไร

## บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. หนังสือเรียนสังคมศึกษา ส 044 หน้าที่ ๒๒๒-๒๒๓ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2531.
- กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 43 ค่ายรามคำแหง อ.เมือง จ.สงขลา. **ข้อมูลชายแดนไทย-มาเลเซีย**. สงขลา : โรงพิมพ์รวมช่าง, 2535.
- ขจิตภัย บุรุษพัฒน์. **ไทยมุสลิม**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพรวพินิต, 2519.
- โคทม อารียา. **การเลือกตั้งระบบใหม่**. กรุงเทพฯ : สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน, 2542.
- \_\_\_\_\_. **การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา**. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2542.
- โครงการอาสาสมัครกับการเรียนรู้รัฐธรรมนูญและการเลือกตั้ง. **"จินตนาการและศรัทธา" คลังสมองของ อสร./ปอร.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ฉันทะหุน (หมอนินแวน). **ณ ทับกบ : ป่านหลุ่มเตี้ยม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เอดิสัน เพรสโปรดักส์, 2541.
- ฝ่ายวิชาการ กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. **พุทธศาสนสุภาษิต เล่ม 1**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2537.
- สงบ ส่งเมือง. **"สะเดา,อำเภอ."**, ใน **สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 9**, หน้า 3725 – 3726. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. **เลือกตั้งทำไม?ทำไม?เลือกตั้ง**. กรุงเทพฯ : บริษัทรอยัลเพรสแอนด์ แพค จำกัด, 2542.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. **สรุปผลงานวุฒิสภา 2541**. กรุงเทพฯ : บริษัทสามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพฯ) จำกัด, 2541.
- สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. **ทฤษฎีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์**. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ, 2542.
- สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ และคณะ. **จิตทักษิณ : วิถีและพลัง**. สงขลา : โครงการโครงสร้างและพลวัตวัฒนธรรมภาคใต้กับการพัฒนา, 2543.
- เสาวนีย์ จิตต์หมวด. **วัฒนธรรมอิสลาม**. กรุงเทพฯ : กองทุนสง่า รุจิระอัมพร, 2535.

## บุคลากรกรม

กั๊นียง แซ่มั่น บ้านเลขที่ 202/36 ถนนปาดังเบซาร์ บ้านทับโกบ ต.สะเดา อ.สะเดา จ.สงขลา  
(อายุ 50 ปี, เพศชาย, กลุ่มคนจีนแคะ)

คงศักดิ์ นมาดอี สมาชิก อบต. หมู่ที่ 6 ต.ท่าโพธิ์ อ.สะเดา จ.สงขลา (อายุ 35 ปี, เพศชาย,  
กลุ่มไทยมุสลิม)

ชัยพร ยี่หวุ่นจิ วิทยาการสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนสมาคมไทยผลิตยา 2 หมู่ 5 ต.ปาดังเบซาร์  
อ.สะเดา จ.สงขลา

ชาญศักดิ์ อุตสาหกรรมานะกุล บ้านเลขที่ 3/18 ซอย 9 ถนนปาดังเบซาร์ อ.สะเดา จ.สงขลา  
(อายุ 41 ปี, เพศชาย, กลุ่มคนจีนแคะ)

น้อย ธรรมโชติ บ้านเลขที่ 12/3 หมู่ที่ 1 ต.สำนักแต้ว อ.สะเดา จ.สงขลา (อายุ 40 ปี, เพศ  
หญิง, กลุ่มไทยพุทธ)

ประกาศ ยี่ตานหี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 ต.ปริง อ.สะเดา จ.สงขลา (อายุ 47 ปี, เพศชาย,  
กลุ่มไทยมุสลิม)

พรอย ไชยสุวรรณ บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่ 1 ต.สำนักแต้ว อ.สะเดา จ.สงขลา (อายุ 68 ปี,  
เพศหญิง, กลุ่มไทยพุทธ)

มนต์ชัย ลีอวนิชกุล บ้านเลขที่ 3 ซอย 3 ถนนปาดังเบซาร์ ต.สะเดา อ.สะเดา จ.สงขลา (อายุ  
20 ปี, เพศชาย, กลุ่มคนจีน)

ละม่อม นัมรัตน์ บ้านเลขที่ 37/1 หมู่ที่ 1 ต.สำนักแต้ว อ.สะเดา จ.สงขลา (อายุ 54 ปี,  
เพศหญิง, กลุ่มไทยพุทธ)

วรรณนุรีย์ สามะอาลี บ้านเลขที่ 90/9 หมู่ที่ 7 ต.สำนักขาม อ.สะเดา จ.สงขลา (อายุ 23 ปี,  
เพศหญิง, กลุ่มไทยมุสลิม)

สง ถักนารจิต บ้านเลขที่ 21/11 ถนนภูธรอุทิศ ต.สะเดา อ.สะเดา จ.สงขลา (อายุ 80 ปี,  
เพศชาย, กลุ่มคนจีนแคะ)

สมจิตร ฉายาอำพันธุ์ บ้านเลขที่ 48 หมู่ที่ 8 ต.สำนักแต้ว อ.สะเดา จ.สงขลา (อายุ 40 ปี,  
เพศหญิง, กลุ่มไทยพุทธ)

สุทธินันท์ นันทรรัตน์ บ้านเลขที่ 104/3 หมู่ที่ 6 บ้านคลองย่น ต.สำนักแต้ว อ.สะเดา จ.สงขลา  
(อายุ 19 ปี, เพศชาย, กลุ่มไทยพุทธ)

สุพัตรา แสงช่วง บ้านดำนนอก ต.สำนักขาม อ.สะเดา จ.สงขลา (อายุ 27 ปี, เพศหญิง,  
กลุ่มไทยพุทธ)

สุวิทย์ แซ่อึ้ง บ้านเลขที่ 64 ถนนศรีสุริเยะ ต.สะเดา อ.สะเดา จ.สงขลา ( อายุ 45 ปี , เพศชาย , กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว )

หละ หมดหลี บ้านเลขที่ 35/6 บ้านสำนักขาม ต.สำนักขาม อ.สะเดา จ.สงขลา ( อายุ 60 ปี , เพศชาย , กลุ่มไทยมุสลิม )

หล่ำ แซ่ลิ้ม บ้านเลขที่ 47 ซอย 1 ถนนเหรียญรุ่งโรจน์ ต.สะเดา อ.สะเดา จ.สงขลา ( อายุ 84 ปี , เพศชาย , กลุ่มคนจีนฮกเกี้ยน )

อับดุลรอหมาน กาเหยม โต๊ะบิลาลประจำมัสยิดบาฮาอุดดิน บ้านลุ่ม ต.สำนักแต้ว อ.สะเดา จ.สงขลา ปัจจุบันเป็นกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสงขลา เป็น 1 ใน 30 คนของคณะกรรมการดังกล่าว ( อายุ 33 ปี , เพศชาย , กลุ่มไทยมุสลิม )

อาคม แซ่ไ้ว บ้านเลขที่ 3/19 ถนนปาดังเบซาร์ ต.สะเดา อ.สะเดา จ.สงขลา ( อายุ 40 ปี , เพศชาย , กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว )

อาซ่อง ปราณิจิตต์ บ้านเลขที่ 150-152 ถนนกาญจนวนิช ต.สะเดา อ.สะเดา จ.สงขลา ( อายุ 73 ปี , เพศชาย , กลุ่มคนจีนแต้จิ๋วหกลัว )

# ภาคผนวก

# ภาคผนวก 1

## บทบาทและหน้าที่ ส.ว.<sup>56</sup>

วุฒิสภามีบทบาทและหน้าที่จำแนกได้ ดังนี้

### ก. ด้านนิติบัญญัติ อันได้แก่

1. พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ(ในฐานะสภาที่ทำหน้าที่กลั่นกรอง)
2. พิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี
3. พิจารณาอนุมัติพระราชกำหนด
4. พิจารณาให้ความเห็นชอบการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ( ในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา)

### ข. การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน อันได้แก่

1. การตั้งกระทู้ถาม
2. การเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภา
3. การตั้งคณะกรรมการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่

### ค. การให้ความเห็นชอบในเรื่องที่มีความสำคัญต่าง ๆ อันได้แก่

1. ให้ตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
2. การสืบราชสมบัติ
3. การปิดสมัยประชุม
4. การประกาศสงคราม
5. หนังสือสัญญาบางประการ
6. การแต่งตั้งคณะกรรมการชุดต่าง ๆ หรือบุคคลที่กฎหมายกำหนด

---

<sup>56</sup> สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา , สรุปผลงานวุฒิสภา 2541 , ( กรุงเทพฯ : บริษัทสามเจริญพาณิชย์(กรุงเทพฯ)จำกัด, 2541 ), หน้า 5-7.

ง. การพิจารณาเลือก แต่งตั้ง ให้คำแนะนำ ให้ความเห็นชอบบุคคลในองค์กร  
ตรวจสอบต่าง ๆ ตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ อันได้แก่

1. พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา
  - 1) กรรมการการเลือกตั้ง
  - 2) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
  - 3) กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
  - 4) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
  - 5) กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
2. วุฒิสภาเป็นผู้พิจารณาเลือกตั้ง
  - 1) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม
  - 2) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง
3. วุฒิสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบ
  - 1) ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นตุลาการศาลปกครอง
  - 2) ประธานศาลปกครองสูงสุด
  - 3) เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

จ. การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ อันได้แก่

1. การถอดถอนบุคคลสำคัญระดับสูงออกจากตำแหน่ง นับจาก
  - 1) นายกรัฐมนตรี
  - 2) รัฐมนตรี
  - 3) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
  - 4) สมาชิกวุฒิสภา
  - 5) ประธานศาลฎีกา
  - 6) ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
  - 7) ประธานปกครองศาลสูงสุด
  - 8) อัยการสูงสุด
  - 9) กรรมการการเลือกตั้ง
  - 10) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
  - 11) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
  - 12) กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

- 13) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
2. การให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพ้นจากตำแหน่ง

**จ. บทบาทและอำนาจหน้าที่อื่น ๆ อันได้แก่**

1. การทำหน้าที่รัฐสภาในระหว่างสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือถูกยุบ
2. การขอเปิดประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญ
3. ตรวจข้อบังคับการประชุม
4. ประธานวุฒิสภาจัดให้มีการบันทึกการออกเสียงและเปิดเผย
5. ประธานวุฒิสภาอาจให้คำปรึกษาแก่นายกรัฐมนตรีให้มีการออกเสียงในกิจการที่อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศหรือประชาชน
6. การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน
7. การร้องขอหรือเสนอความเห็นเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในเรื่องต่าง ๆ ของรัฐธรรมนูญ
8. การร้องขอต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกรณีกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกระทำความผิด
9. การรับทราบรายงานต่าง ๆ

## ภาคผนวก 2

### สรุปบทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา<sup>57</sup>

1. ทำหน้าที่รัฐสภาเพื่อให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามมาตรา 19
2. ทำหน้าที่รัฐสภาเพื่อให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่ ตาม มาตรา 21
3. ทำหน้าที่รัฐสภาเพื่อรับทราบการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่ตราว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ ตามมาตรา 22
4. ทำหน้าที่รัฐสภาเพื่อรับทราบหรือให้ความเห็นชอบ การอภัยโทษของคณะรัฐมนตรีหรือองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นครองราชย์เป็นพระมหากษัตริย์สืบไป ตามมาตรา 23
5. เลือกกรรมการการเลือกตั้งจำนวนห้าคน ตามมาตรา 138 (4)
6. ร่วมกับสภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่รัฐสภาเพื่อมีมติให้พิจารณาเรื่องอื่นในสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติ ตามมาตรา 159 (4)
7. การเข้าชื่อร้องขอให้เรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญ ตามมาตรา 163
8. การประชุมวุฒิสภาในระหว่างที่อายุของผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง หรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ ตามมาตรา 168
9. พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีระบุไว้ในนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภา และสภาผู้แทนราษฎรมิได้ให้ความเห็นชอบแต่คะแนนเสียงที่ไม่ให้ความเห็นชอบไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ตามมาตรา 173
10. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของวุฒิสภา ตามมาตรา 174
11. การยับยั้งหรือแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของวุฒิสภา ตามมาตรา 175

---

<sup>57</sup> โครงการอาสาสมัครกับการเรียนรู้รัฐธรรมนูญและการเลือกตั้ง. “จินตนาการและศรัทธา” คลังสมองของ อสร./ปอร. ( กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2542 ), หน้า 75-76.

12. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณของวุฒิสภา ตามมาตรา 108

13. การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ตามมาตรา 182

14. การตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรี ตามมาตรา 183

15. การเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาโดยไม่มีการลงมติ ตามมาตรา 187

16. การตั้งคณะกรรมการการสามัญหรือวิสามัญของวุฒิสภา ตามมาตรา 189

17. การประชุมร่วมกันของรัฐสภา ตามมาตรา 193

18. การตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจำนวนไม่เกินสามคน ตามมาตรา 196

19. การตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจำนวนสิบเอ็ดคน ตามมาตรา 199

20. การเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาโดยไม่มีการลงมติ ตามมาตรา 213

21. การพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ตามมาตรา 218

22. การพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ตามมาตรา 220

23. ทำหน้าที่รัฐสภาเพื่อให้ความเห็นชอบการประกาศสงคราม ตามมาตรา 223

24. การให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขต ตามมาตรา 224

25. การตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวนสิบห้าคน ตามมาตรา 255

26. การเข้าชื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ตามมาตรา 262

27. เลือกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสองคน ไปเป็นกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ตามมาตรา 274 (3)

28. ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นตุลาการศาลปกครองสูงสุด จำนวนหนึ่งในสาม ตามมาตรา 277

29. เลือกผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคน ไปเป็นกรรมการตุลาการศาลปกครอง ตามมาตรา 279 (3)

30. เลือกคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จำนวนเก้าคน ตามมาตรา 297

31. มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา 299

32. การเข้าชื่อร้องขอให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง  
พิจารณาพิพากษากรณีที่กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติผู้ใดร่ำรวยผิดปกติ  
ตามมาตรา 300
33. อำนาจถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง ตามมาตรา 303
34. การเข้าชื่อร้องขอให้วุฒิสภามีมติถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง ตามมาตรา  
304
35. การพิจารณารายงานของคณะกรรมการป้องกันการทุจริตแห่งชาติ ตามมาตรา  
305
36. มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในห้าให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง  
ตามมาตรา 307
37. ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเงินแผ่นดิน จำนวนสิบคน และผู้ว่าการตรวจเงิน-  
แผ่นดินหนึ่งคน ตามมาตรา 312

## ภาคผนวก 3

### แนะนำคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.)<sup>58</sup>

เนื้อหาที่อ้างถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

#### 1. ที่มา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ส่วนที่ 4 (มาตรา 136) ได้กำหนดให้มี “คณะกรรมการการเลือกตั้ง” ที่มาจากการแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ตามคำแนะนำของวุฒิสภา โดยผ่านกระบวนการสรรหา

#### 2. องค์ประกอบ

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกอบด้วย ประธานกรรมการการเลือกตั้ง 1 คน และกรรมการการเลือกตั้ง 4 คน (มาตรา 136) และมีวาระการดำรงตำแหน่ง 7 ปี (มาตรา 140) แต่ในวาระแรกเริ่มมีวาระการดำรงตำแหน่ง 3 ปี 6 เดือน (มาตรา 322)

#### 3. อำนาจหน้าที่

##### 3.1 ควบคุมและดำเนินการจัด หรือจัดให้มีการเลือกตั้ง

3.1.1 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา 144)

3.1.2 การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งจะต้องดำเนินการภายในไม่เกินสิบปี (มาตรา 327 (9) )

3.1.3 การออกเสียงประชามติ( มาตรา 144) ซึ่งจะต้องดำเนินการภายในสองปี (มาตรา 329 (5))

3.2 ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง (มาตรา 144)

3.3 ออกประกาศกำหนดทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติตามกฎหมาย (มาตรา 145(1) )

3.4 มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลาย อันจำเป็นตามกฎหมาย (มาตรา 145 (2))

3.5 สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหา หรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น ตามกฎหมาย (มาตรา 145 (3))

---

<sup>58</sup> สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. **เลือกตั้งทำไม? ทำไมไม่เลือกตั้ง.** ( กรุงเทพฯ : บริษัทรอยัลเพรส แอนด์ แพนค จำกัด, 2542 ), หน้า 61-64.

3.6 สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้ง เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้นๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม (มาตรา 145 (4))

3.7 ประกาศผลการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ (มาตรา 145 (5))

3.8 เรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจน ขอให้ศาล พนักงาน อัยการ พนักงานสืบสวน หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งการปฏิบัติหน้าที่ การสืบสวน สอบสวน หรือวินิจฉัยชี้ขาด (มาตรา 145 วรรคสอง)

3.9 แต่งตั้งบุคคล คณะบุคคลหรือผู้แทนองค์การเอกชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย (มาตรา 145 วรรคสาม)

3.10 ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้ง (มาตรา 327 (2))

3.11 รับรองและแต่งตั้งผู้แทนองค์การเอกชน เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการเลือกตั้ง (มาตรา 327 (9))

#### เนื้อหาที่อ้างถึงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2541

3.12 จัดให้มีบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (มาตรา 10 (5))

3.13 ดำเนินการ หรือประสานงานกับหน่วยราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือสนับสนุนองค์การเอกชนในการให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (มาตรา 10 (8))

3.14 จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีและข้อสังเกตเสนอต่อรัฐสภา (มาตรา 10(10))

3.15 แต่งพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการสอบสวนและให้มีอำนาจดำเนินการฟ้องคดีต่อศาล เมื่อเห็นว่าผู้ใดกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ หรือพรรคการเมือง (มาตรา 16)

#### **4. คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด**

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (มาตรา 11) และคณะอนุกรรมการ (มาตรา 14) เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (กกต.จว.) มีจำนวนจังหวัดละไม่เกินสิบเอ็ดคน ซึ่งแต่งตั้งโดยวิธีสรรหาจากผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 137 (1) (2) (3) (4) (5) (6) และ (7) ของรัฐธรรมนูญโดยสรรหาจากผู้ที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดเป็นหลัก กกต.จว.ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว (มาตรา 12)

หลักเกณฑ์วิธีการเลือกตั้ง การพ้นจากตำแหน่ง และค่าตอบแทน รวมทั้งวิธีการปฏิบัติงานของ กกต.จว. ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด (มาตรา 11)

ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้บุคคลดังกล่าวข้างต้น เป็นพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 22)

เนื้อหาที่อ้างถึงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง  
ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ.2541

## 5. ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง มีหนึ่งคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการรับสมัครเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และดำเนินการที่จำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมีจำนวนเก้าคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและสถานที่นับคะแนนในเขตเลือกตั้ง การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การเพิ่มชื่อและการถอนชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง รวมทั้งมีหน้าที่ในการกำกับดูแลการลงคะแนนเลือกตั้ง การนับคะแนนเลือกตั้ง และการประกาศผลคะแนนเลือกตั้ง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง มาจากการแต่งตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยวิธีการสรรหา

## 6. คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (กปน.)

จะมีหน่วยเลือกตั้งประมาณ 80,000 หน่วยทั่วราชอาณาจักร ในกรณีการเลือกตั้ง ส.ส. กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ไม่น้อยกว่า 7 คน ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการสองคน ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตการเลือกตั้งแต่งตั้ง และผู้แทนพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น หรือที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ ในกรณีการเลือกตั้ง ส.ว.คณะกรรมการประจำเขตเลือกตั้ง เป็นผู้แต่งตั้ง กปน. จำนวน 7 คน (ไม่มีผู้แทนพรรคการเมือง)

## เนื้อหาที่อ้างถึงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541

### 7. พรรคการเมือง

1. ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และให้มีอำนาจออกประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (มาตรา 5)

2. ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียน ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่รับคำขอจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคการเมือง ควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมือง และปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ (มาตรา 6)

3. ให้หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง และกรรมการสาขาพรรคการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อนายทะเบียน ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่ง และภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

4. เมื่อมีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องควบคุมพรรคการเมืองไม่ให้ใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งของพรรคการเมืองนั้นเกินวงเงินที่นายทะเบียนกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งและควบคุมไม่ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งเกินวงเงินที่กฎหมายกำหนด

5. พรรคการเมืองเมื่อได้รับการบริจาคเงิน ให้เปิดเผยชื่อผู้บริจาคและจำนวนเงินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

6. ให้มีกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายในการสนับสนุนพรรคการเมืองและดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

7. ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองและควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินทุนหมุนเวียน

8. นายทะเบียนประสานงานให้กับผู้มีหน้าที่รับผิดชอบสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีโทรทัศน์ของรัฐให้จัดสรรเวลาออกอากาศอย่างเท่าเทียมกันให้แก่พรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกพรรค โดยคำนึงถึงจำนวน ส.ส. ของแต่ละพรรค เพื่อให้แถลงผลงานของพรรคการเมืองปีหนึ่งไม่น้อยกว่าสามครั้ง เนื้อหาที่เป็นมติหรือความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

## 8. ชื่อของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีชื่อย่อว่า “กกต.”

## 9. วิสัยทัศน์

ประชาชนมีความเข้าใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งที่จัดขึ้นอย่างสุจริตและเที่ยงธรรม

## 10. นโยบาย

1. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นและการออกเสียงประชามติเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล
2. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และเพียงพอสำหรับการออกเสียง และการตัดสินใจอย่างรู้เท่าทัน
3. ประชาชนทราบและถือว่าการไปเลือกตั้ง และการออกเสียงประชามติเป็นหน้าที่ของพลเมือง
4. เผยแพร่ความรู้และส่งเสริมทัศนคติที่ดีต่อระบอบประชาธิปไตย และการเลือกตั้ง
5. สนับสนุนให้พรรคการเมือง และองค์กรเอกชนที่สนใจเรื่องประชาธิปไตย มีความเข้มแข็งและสามารถเผยแพร่ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน